

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Zánik trestnosti přestupku

Daniela Šimková

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra správního práva

Studijní program: M6805 Právo a právní věda

Obor: Právo

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Zánik trestnosti přestupku

Daniela Šimková

Vedoucí práce: JUDr. Zdeněk Horáček, Ph.D.

katedra správního práva

Plzeň 2023

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Daniela ŠIMKOVÁ**
Osobní číslo: **R18M0517P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Téma práce: **Zánik trestnosti přestupku**
Zadávací katedra: **Katedra správního práva**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Základní pojmy
3. Základy odpovědnosti za přestupky
4. Zánik trestnosti přestupku
5. Hranice mezi přestupkem a trestným činem
6. Závěr

Rozsah diplomové práce: **50**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **elektronická**

Seznam doporučené literatury:

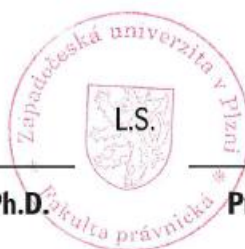
- KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Právnícké učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7
- FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMAROVÁ, Eva HORZINKOVÁ a Martin ŠKUREK. *Správní právo trestní*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2021. Student. ISBN 978-80-7502-531-9
- *Správní právo: (soubor zákonů)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, [2021]. ISBN 978-80-7380-860-0

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Zdeněk Horáček, Ph.D.**
Katedra správního práva

Datum zadání diplomové práce: **29. června 2022**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2023**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Prof. JUDr. Martin Kopecký, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 29. září 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Zánik trestnosti přestupku“ zpracovala samostatně a označila jsem prameny, z nichž jsem pro svoji práci čerpala způsobem pro vědeckou práci obvyklým, a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Plzni dne 31. 3. 2023

Daniela Šimková

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu práce panu JUDr. Zdeňkovi Horáčkovi, Ph.D. za odborné vedení, trpělivost, cenné rady, ochotu a vstřícnost, která mi byla v průběhu zpracování této diplomové věnována.

Obsah

Úvod	1
1 Základní pojmy	3
1.1 Přestupek	3
1.2 Materiální znak přestupku.....	3
1.3 Formální znaky přestupku.....	5
1.4 Pokus přestupku a jeho trestnost	5
1.5 Pokračování v přestupku, trvajícím přestupek a hromadný přestupek .	8
2 Základy odpovědnosti za přestupky	9
2.1 Odpovědnost fyzické osoby za přestupek.....	10
2.2 Odpovědnost právnické osoby za přestupek.....	12
2.3 Odpovědnost podnikající fyzické osoby za přestupek	13
3 Správní delikty.....	14
3.1 Pojem správního deliktu.....	14
3.2 Obecné znaky správního deliktu	15
3.3 Druhy správních deliktů	15
4 Okolnosti vylučující protiprávnost	16
4.1 Krajiné nouze.....	18
4.2 Nutná obrana.....	21
4.3 Svolení poškozeneého	24
4.4 Přípustné riziko.....	24
4.5 Oprávněné použití zbraně	26
5 Zánik trestnosti přestupku	27
5.1 Obecně o zániku trestnosti přestupku	27
5.2 Uplynutí promlčecí doby.....	28
5.2.1 Zánik odpovědnosti za přestupek ve světle plenárního nálezu Ústavního soudu ČR	29
5.2.2 Délka promlčecí doby	32
5.2.3 Běh promlčecí doby.....	36

5.2.4	Stavení a přerušení promlčecí doby	38
5.3	Smrt fyzické osoby.....	43
5.3.1	Přechod a zánik odpovědnosti podnikající fyzické osoby za přešupek	45
5.3.2	Přechod odpovědnosti právnické osoby za přešupek a zánik právnické osoby, nemá-li právního nástupce	47
5.4	Amnestie.....	49
5.5	Další důvody zániku trestnosti přešupku	53
6	Hranice mezi přešupkem a trestným činem.....	55
6.1	Zánik odpovědnosti za trestný čin	55
6.2	Vztah mezi přešupkem a trestným činem	57
6.3	Pojem přečinu a zločinu ve vztahu k přešupku.....	58
6.4	Rozdíly hodnocení protiprávních činů	59
6.4.1	Krádež	59
6.4.2	Alkohol při řízení vozidel na pozemních komunikacích....	59
7	Porovnání institutu zániku trestnosti přešupku se slovenskou právní úpravou	61
	Závěr.....	65
	Seznam použitých zdrojů.....	68
	Resumé	74

Seznam zkratek

Antidiskriminační zákon - zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů

Atomový zákon – zákon č. 263/2016 Sb., Atomový zákon

Celní zákon – zákon č. 242/2016 Sb., Celní zákon

Důvodová zpráva k celnímu zákonu – Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 242/2016 Sb., celní zákon, č. 242/2016 Dz.

Důvodová zpráva k přestupkovému zákonu – Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, č. 250/2016 Dz.

Energetický zákon – zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů

Evropská úmluva - Evropská úmluva o lidských právech

Listina – Listina základních práv a svobod, vyhlášená předsednictvem České národní rady dne 16. prosince 1992 jako součást ústavního pořádku České republiky (č. 2/1993 Sb.).

Občanský zákoník – zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník

Přestupkový zákon – zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

Soudní řád správní – zákon č. 150/2002 Sb., Soudní řád správní

Správní řád – zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád

Trestní řád - zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

Trestní zákoník – zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník

Ústava – Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

Ústava SR – Ústavní zákon č. 460/1992 Sb., Ústava Slovenskej republiky.

Zákon o auditorech – zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech)

Zákon o české národní bance – zákon č. 6/1993 Sb., České národní rady o České národní bance

Zákon o zeměměřičství – zákon č. 200/1994 Sb., o zeměměřičství a o změně a doplnění některých zákonů souvisejících s jeho zavedením

Zákon o evidenci obyvatel - zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel).

Zákon o ochraně hospodářské soutěže - zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů

Zákon o priestupkoch – zákon č. 372/1990 Zb., Slovenskej národnej rady o priestupkoch

Zákon o přestupcích – zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích

Zákon o soudech a soudcích – zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů

Zákon o působnosti orgánů Celní správy České republiky – zákon o

působnosti Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duš

Zákon o silničním provozu – zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů

Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob – zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

Úvod

Ve své diplomové práci se budu zabývat „zánikem trestnosti přestupku“ V dnešních právních předpisech se pojem označuje také jako „zánik odpovědnosti za přestupek“. Celé toto téma bylo nově zpracováno v podobě přestupkového zákona, který nabyl účinnosti v roce 2017. V mé diplomové práci však nebudu čerpat pouze z přestupkového zákona, ale také z právní úpravy trestního práva, zejména z obecné části trestního zákoníku a trestního řádu, z nichž nová úprava přestupku vychází.

V první kapitole vymezím základní pojmy pro pochopení přestupku jako takového. Tedy pojem přestupek, jak ho upravuje přestupkový zákon, ale také například vymezím formální a materiální znaky přestupků.

Ve druhé a třetí kapitole poté rozeberu základy odpovědnosti za přestupky a správní delikty, které je třeba znát pro celkové pochopení problému zániku trestnosti přestupku.

Následně v kapitole čtvrté podrobně rozeberu okolnosti vylučující protiprávnost, které v oblasti správního práva mají pevné postavení a jsou velmi podstatné pro správní odpovědnost, i přesto však často zůstávají opomíjené. Okolnosti vylučující protiprávnost jsou velmi důležité pro každého člověka, který právně i fakticky jedná za účelem řešení tíživých a stresujících situací. Před platností nového přestupkového zákona se dlouhou dobu analogicky využívaly instituty práva trestního. Stěžejní publikací je například „Nové přestupkové právo“, které napsala Helena Prášková a z které budu ve své diplomové práci čerpat.

V kapitole páté se konečně dostanu k hlavnímu tématu mé diplomové práce, a sice „zániku trestnosti přestupku.“ Nejprve zmíním obecné informace o zániku trestnosti přestupku a poté přejdu k samotným institutům zániku trestnosti přestupku, které jednotlivě představím. Přestupkový zákon sem řadí uplynutí promlčecí doby, smrt fyzické osoby, zánik právnické osoby bez právního nástupce.

V kapitole šesté se poté pokusím alespoň částečně vymezit pojmy přestupek a trestný čin a poukázat na jejich hranici. Dále se pokusím rozebrat vztah mezi přestupkem a trestným činem a v neposlední řadě poukázat na rozdíly mezi slovenskou a českou právní úpravou přestupku.

V této diplomové práci si kladu za cíl zejména provedení rozboru, právní analýzy, k tématu zániku trestnosti přestupku v kontextu nové právní úpravy přestupkového zákona (zákon číslo 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich), toto s vazbou na výklad práva vycházející z ustálené judikatury. Dílčím a dále rozváděným cílem této diplomové práce je právní hodnocení vybraných problémů zvoleného tématu na rovině De lege lata a De lege ferenda a v kontextu tohoto v dílčích otázkách nahlédnout do problematiky vztahu mezi přestupkem a trestným činem.

1 Základní pojmy

1.1 Přestupek

Cílem této kapitoly je představit přestupek tak, jak ho vymezuje zákon. Přestupek je základním druhem správního deliktu¹, jeho definici nalezneme v ustanovení § 5 přestupkového zákona: „*Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.*“²

Přestupek je tedy dle definice porušení povinnosti právní normy, která je v konkrétním zákoně označena za přestupek.³ Z definice zákona vyplývá, že každý, koho se týká právní norma, se dopustí přestupku v okamžiku, kdy je čin označen jako přestupek a kdy jeho chování splňuje znaky skutkové podstaty přestupku.⁴

Z výše uvedené definice tedy vyplývá pojmové vymezení přestupku, které uvádí, že k tomu, aby bylo určité protiprávní jednání přestupkem, musí toto jednání splňovat následující kritéria, a to:

- a) musí v dostatečné míře naplnit tzv. materiální znak neboli znak společenské škodlivosti,
- b) jednání musí být v zákoně formálně označeno za přestupek,
- c) musí splňovat tzv. formální znaky uvedené v zákoně,
- d) nesmí se jednat o trestný čin.⁵

1.2 Materiální znak přestupku

Podle platného práva je právní konstrukce přestupku založena na tzv. formálně-materiálním pojetí přestupku. K trestnosti přestupku se vyžaduje

¹ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část.2.* vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7, s. 254.

² Zákon č. 250/2016 Sb., *o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*, §15.

³ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo.* Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 100.

⁴ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část.2.* vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7, s. 255 – 259.

⁵ FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMAROVÁ, Eva HORZINKOVÁ a Martin ŠKUREK. *Správní právo trestní. 2. aktualizované vydání.* Praha: Leges, 2021. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-531-9, s. 64-65.

naplnění znaků uvedených v zákoně, zároveň musí být naplněny potřebnou mírou společenské škodlivosti.⁶

„Lze tedy obecně vycházet z toho, že jednání, jehož formální znaky jsou označeny zákonem za přestupek, naplňuje v běžně se vyskytujících případech materiální znak přestupku, neboť porušuje či ohrožuje určitý zájem společnosti. Z tohoto závěru však nelze dovodit, že by k naplnění materiálního znaku skutkové podstaty přestupku došlo vždy, když je naplněn formální znak přestupku zaviněným jednáním fyzické osoby. Pokud se k okolnostem jednání, jež naplní formální znaky skutkové podstaty přestupku, přidruží takové další významné okolnosti, které vylučují, aby takovým jednáním byl porušen nebo ohrožen právem chráněný zájem společnosti, nedojde k naplnění materiálního znaku přestupku a takové jednání potom nemůže být označeno za přestupek. Nelze tedy souhlasit s argumentem stěžovatele, že překročení nejvyšší povolené rychlosti, byť o jediný kilometr, naplňuje vždy a bez dalšího materiální znak přestupku.“⁷

Smyslem formálně-materiálního pojmu je vymezit pojem přestupek jako korektiv společenské škodlivosti, který slouží například k odlišování přestupku od beztrestného jednání nebo naopak k odlišení od trestného činu.⁸

Kromě odlišování přestupku od trestného činu se společenská škodlivost užívá také ke konkretizaci trestu. Pokud dva různí pachatelé spáchají formálně stejný přestupek, může se správní trest lišit, např. jeden z pachatelů byl již za takovou přestupkovou činnost uznán vinným vícekrát, zatímco druhý se daného přestupku dopustil poprvé.⁹

Mezi základní druhy přestupku se dle zákona o některých přestupcích řadí například dopravní přestupek, nebo také přestupek proti veřejnému pořádku nebo proti občanskému soužití.¹⁰

⁶ FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMAROVÁ, Eva HORZINKOVÁ a Martin ŠKUREK. *Správní právo trestní*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2021. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-531-9, s. 65.

⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14.12.2009, sp. zn. 5 As 104/2008-45.

⁸ FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMAROVÁ, Eva HORZINKOVÁ a Martin ŠKUREK. *Správní právo trestní*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2021. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-531-9, s. 65.

⁹ Tamtéž. s. 65.

¹⁰ Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

Mezi obecné znaky přestupku patří protiprávnost, výslovné označení činu za přestupek, společenská škodlivost, znaky stanovené zákonem a jednání, které není trestným činem.¹¹

1.3 Formální znaky přestupku

Formální znaky přestupku vymezují přestupkový zákon a zákon o některých přestupcích, zmínku o formálních znacích přestupku však najdeme i v jiných zvláštních zákonech.¹²

Formální znaky jsou znaky obecné, které jsou společné pro všechny přestupky. Jsou to požadavky na osobu pachatele, a to dosažení určitého věku a přičetnosti v době spáchání přestupku.¹³

A dále se mezi formální znaky řadí znaky typové, což jsou znaky skutkové podstaty, které jsou tvořeny ze subjektu, subjektivní stránky, objektu a objektivní stránky. Tyto znaky od sebe jednotlivé přestupky odlišují. Objekt přestupku je soukromý nebo veřejný zájem chráněný právem. Objektivní stránkou jsou jednání a následky, které spojuje příčinná souvislost.¹⁴

1.4 Pokus přestupku a jeho trestnost

V § 6 odst. přestupkového zákona je vymezen pokus přestupku jako jediný z možných vývojových stádií trestné činnosti, příprava k přestupku trestná není. Přestupky jsou protiprávním jednáním nižší společenské škodlivosti a typově jsou méně závažné než trestné činy, proto se postih přípravy přestupku nenavrhuje, jelikož by nebyl efektivní.¹⁵

Mezi znaky pokusu přestupku patří jednání, kterým je bezprostředně směřováno k dokonání přestupku, v případě fyzických osob úmysl spáchat přestupek a nedostatek dokonání, který spočívá v tom, že nedojde k naplnění

¹¹ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7, s. 255-259.

¹² FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMAROVÁ, Eva HORZINKOVÁ a Martin ŠKUREK. *Správní právo trestní*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2021. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-531-9, s. 66.

¹³ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, s. 303.

¹⁴ FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMAROVÁ, Eva HORZINKOVÁ a Martin ŠKUREK. *Správní právo trestní*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2021. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-531-9, s. 67.

¹⁵ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 107-109.

všech zákonných znaků přestupku.¹⁶ U právnických a podnikajících fyzických osob posuzujeme přestupky bez ohledu na zavinění, a proto nebude úmyslu vyžadováno ani v případě pokusu.¹⁷

Trestnost pokusu se uplatňuje jen v případech, kdy to stanoví zákon. Zákonodárce se přiklání k zásadě ultima ratio správně-právní odpovědnosti, jelikož úprava této zásadě odpovídá. Při utváření skutkových podstat ve zvláštních zákonech nebylo s trestností pokusu až na pár výjimek počítáno, proto není vhodné odpovědnost za pokus přestupku rozšiřovat obecnou úpravou. Proto se rozhodnutí o tom, zda bude pokus o přestupek trestný, ponechává na zvážení tvůrcům jednotlivých zákonů.¹⁸ Typicky se trestá pokus přestupku u přestupků proti majetku¹⁹ nebo u přestupků, jejichž objektem je ochrana utajovaných informací.²⁰

K problematice pokusu přestupku se vyjádřil i Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 15. 1. 2021, sp. zn. 31 A 1/2020., kdy pachatel argumentoval tím, že přestupek nespáchal, a dokonce ani pokus takového přestupku spáchat nemohl. Krajský soud konstatoval, že „z rozhodnutí správních orgánů prvního i druhého stupně je zřejmé, že přestupek byl spáchán v nedbalostní formě zavinění.“²¹ Krajský soud se tedy domnívá, že přestupek byl dokonán. Tímto se vypořádal s otázkou zavinění pokusu přestupku: „znaky pokusu, jako vývojového stádia přestupku, lze však naplnit pouze v případě, kdy je zavinění hodnoceno jako úmyslné. Pokus nedbalostního přestupku tedy není možný.“²²

Přestupkový zákon neupravuje přípravu, tu upravuje trestní zákoník.²³ Toto však nalezneme vysvětlené v důvodové zprávě k přestupkovému zákonu, která se postihem přípravy přestupku zabývá z hlediska účelnosti postihu přípravy

¹⁶ FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMAROVÁ, Eva HORZINKOVÁ a Martin ŠKUREK. *Správní právo trestní*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2021. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-531-9, s. 74.

¹⁷ FRUMAROVÁ, Kateřina. *Správní trestání*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-250-9, s. 52.

¹⁸ SLABÝ, Antonín, VAVERA, František. *Zákon o odpovědnosti za přestupky: praktický průvodce*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-683-5., s. 84.

¹⁹ Srov. Přestupek způsobení škody na cizím majetku podle § 8 odst. 1 písm. a) a odst. 2 písm. a) zákona č. 25/2016 Sb., o některých přestupcích.

²⁰ Srov. § 148 odst. 2 zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti.

²¹ Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 15. 1. 2021, sp. zn. 31 A 1/2020.

²² Tamtéž.

²³ Zákon č. 40/2009 Sb., *Trestní zákoník*, § 20.

přestupku, a to z důvodů nižší společenské škodlivosti nebo typové závažnosti přestupků v komparaci s trestnými činy.²⁴

Správní trest se ukládá dle ustanovení vztahujícího se na dokonáný přestupek. V ustanoveních, které upravují obecné zásady ukládání správních trestů, jsou vymezena specifická kritéria pro stanovení druhu a výměry správního trestu za pokus přestupku.²⁵

Zánik trestnosti pokusu přestupku je poté výslovně upraven v § 6 odst. 4 přestupkového zákona. V případě, že byly pachatelem naplněny znaky pokusu přestupku, avšak pachatel by dobrovolně upustil od dokonání přestupku a odstranil nebezpečí, hrozící chráněnému zájmu jeho jednáním, a došlo by tím k zamezení následku protiprávního činu, odpovědnost za pokus přestupku zaniká. Pachatel by odpovídal v tom případě, kdyby takovým svým jednáním spáchal jiný již dokonáný přestupek.²⁶ Pachatel se musí dobrovolně rozhodnout upustit od dokonání přestupku a musí v tomto svém rozhodnutí setrvat až do konečného odvrácení nebezpečí vzniku následku.²⁷

V případě, že se pachatel rozhodne od své původní myšlenky dodatečně ustoupit je nutné, aby došlo i ke změně jeho vnitřního postoje k následku jím zamýšleným.²⁸ O dobrovolné upuštění od dokonání přestupku se nejedná v případě, kdy byl pachatel přistižen při činu a od dalšího jednání upustil jen proto, že se obával odhalení, či pokud pachatel například uvěřil tvrzení poškozeného jako v případě, který zmiňuje Pavel Šámal: „*pachatel pokusu o znásilnění uvěřil slibu poškozeného, že to „půjde po dobrém.*““²⁹ Pokud se jedná o trestný čin, je podmínka dobrovolného upuštění od dokonání splněna v případě, když si pachatel uvědomí, že je jeho čin zavrženíhodný, popřípadě pokud se obával, že bude prozrazen nebo potrestán, avšak tato jeho obava nebyla ničím podložena, podmínka dobrovolnosti je také splněna.³⁰

²⁴ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů, č. 250/2016 Dz.

²⁵ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 108 – 109.

²⁶ Tamtéž, s. 109

²⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu české socialistické republiky ze dne 5. 11. 1986, sp. zn. 5 Tz 33/86.

²⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 1. 2006, sp. zn. 8 Tdo 1607/2005.

²⁹ ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GRIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ, Lukáš BOHUSLAV a kolektiv. *Trestní právo hmotné*. 9., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7598-764-8, s. 287.

³⁰ Tamtéž, s. 286-290.

Zániku odpovědnosti za pokus přestupku nebrání ani skutečnost, že škodlivý následek byl odvrácen pomocí dalších osob.³¹ Autoři komentáře k přestupkovému zákonu se shodli, že v případě spolupachatelství nemůže být institut zániku trestnosti pokusu přestupku uplatněn, jelikož není možné s přihlédnutím k jednání ostatních pachatelů nebezpečí odstranit.³²

Institut zániku trestnosti pokusu slouží převážně jako motivace, aby pachatelé upustili od dokonání přestupků.³³ Na prvním místě je ochrana zájmů chráněných zákonem, pak až potrestání pachatele, což je dle mého názoru správný přístup.

1.5 Pokračování v přestupku, trvající přestupek a hromadný přestupek

Pokračování v přestupku je takové jednání, jehož jednotlivé pokračující útoky mají stejný záměr naplnit skutkovou podstatu stejného přestupku. Provedení přestupku mají stejné nebo podobné s blízkou časovou souvislostí.³⁴

Právní úprava výslovně „pokračování přestupku“ dříve nedefinovala,³⁵ pokračování v trestném činu bylo definováno pouze v trestním zákoníku: „pokračováním v trestném činu se rozumí takové jednání, jehož jednotlivé dílčí útoky vedené jednotným záměrem naplňují, byť i v souhrnu, skutkovou podstatu stejného trestného činu, jsou spojeny stejným nebo podobným způsobem provedení a blízkou souvislostí časovou a souvislostí v předmětu útoku.“³⁶

Správní soudy ve své judikatuře však i bez výslovného definování analogicky ukazovali na ustanovení trestního zákona.³⁷

Trvající přestupek můžeme charakterizovat chováním, kterým pachatel vytváří a následně udržuje protiprávní stav. Dále ho také můžeme charakterizovat jako chování, kterým pachatel udržuje, ale nevyvolává protiprávní stav.³⁸

³¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu české socialistické republiky ze dne 5. 11. 1986, sp. zn. 5 Tz 33/86.

³² JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: Komentář 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2020. Beckova edice komentovaných zákonů. ISBN 978-80-7400-772-9., s. 68.

³³ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 108 – 109.

³⁴ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 7.

³⁵ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 110.

³⁶ Zákon č. 40/2009 Sb., *Trestní zákoník*, § 116.

³⁷ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 110.

Příkladem trvajících přestupků může být provozování linkové osobní dopravy bez licence a povolení dle zákona o silniční dopravě.³⁹

Hromadný přestupek je takový přestupek, u kterého zákon vyžaduje u vzniku odpovědnosti za přestupek více útoků se stejným záměrem, jeden útok k naplnění skutkové podstaty nestačí.⁴⁰

2 Základy odpovědnosti za přestupky

Odpovědnost je jeden z nejstarších právních institutů.⁴¹ Odpovědnost můžeme vysvětlit jako „*nutnost nést následky za své chování a jednání.*“⁴²

Právní odpovědnost je součástí jedné ze základních zásad správního trestání, a tou je *nullum crimen sine lege scripta*, která o právní odpovědnosti říká, že: „*podmínky odpovědnosti za protiprávní jednání mohou být stanoveny pouze zákonem.*“⁴³

V právní teorii není jednoznačně definováno, co pojem právní odpovědnost znamená, avšak převládá názor, že právní odpovědnost je sekundární právní povinností, vznikající fyzickým nebo právnickým osobám porušením primárních povinností, které jsou určeny zákonem, popřípadě právním titulem, typicky smlouvou či rozhodnutím.⁴⁴

Odpovědnost za přestupky, dříve známá jako odpovědnost za správní delikty, je správně-právní odpovědnost. Odpovědnost za přestupky je hlavním tématem správního práva trestního a vzniká při narušování sociálních vztahů, které jsou chráněny správním právem.⁴⁵

Pod pojem správně-právní odpovědnost spadá široké spektrum pojmů. Jedním z pojmů je správní delikt. Správní delikty jsou delikty, o kterých nerozhodují soudy, ale jednotlivé pověřené správní orgány. Je to oblast práva

³⁸ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 8.

³⁹ Zákon č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, § 35 odst. 3.

⁴⁰ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 9.

⁴¹ HORZINKOVÁ, Eva a Zdeněk FIALA. *Správní právo hmotné: obecná část*. 3. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-353-7, s. 179.

⁴² BOGUSZAK, Jiří, Jiří ČAPEK a Aleš GERLOCH. *Teorie práva*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-030-0, s. 195.

⁴³ Tamtéž, s. 195.

⁴⁴ HORZINKOVÁ, Eva a Zdeněk FIALA. *Správní právo hmotné: obecná část*. 3. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-353-7, s. 179.

⁴⁵ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Základy odpovědnosti za správní delikty*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-456-8, s. 9-15.

známá jako správní právo trestní, jedná se o jediné odvětví práva, kromě právo trestního, které reguluje trestání.⁴⁶

Zásada odpovědnosti za spáchání přestupku je základním principem přestupkového práva. Správní trest za přestupek může být uložen pouze osobě, která přestupek spáchala a bylo jí to dokázáno.⁴⁷

Právní úprava nám říká, že za pachatele přestupku je možné označit jak fyzické osoby, právnické osoby, tak i podnikající fyzické osoby. Pro každou z těchto skupin jsou stanoveny zvláštní podmínky odpovědnosti za přestupek.⁴⁸

2.1 Odpovědnost fyzické osoby za přestupek

V § 13 přestupkového zákona, jenž je základem odpovědnosti fyzických osob za přestupky, je fyzická osoba vymezena jako pachatel.⁴⁹ Úprava pachatele přestupku se nijak neodlišuje od úpravy pachatele trestného činu. Pachatelem se stane fyzická osoba tehdy, pokud svým zaviněným jednáním naplní znaky přestupku nebo jeho pokusu, pokud je pokus trestný.⁵⁰ V určitých situacích může být i více pachatelů přestupku, ti se pak nazývají spolupachatelé.⁵¹

Fyzická osoba je nepřímým pachatelem také, jestliže užije jinou fyzickou osobu jako tzv. živý nástroj. Živým nástrojem je myšlena osoba, která není za přestupek odpovědná, a to zpravidla pro nedostatek věku nebo nepřičetnost, nebo z důvodů jednání za okolnosti vylučující protiprávnost.⁵²

K posouzení odpovědnosti za přestupek u fyzické osoby je nutné zkoumat její věk, přičetnost a zavinění.⁵³ Jednání, které směřuje k dokonání přestupku,

⁴⁶ Tamtéž, s. 9-15.

⁴⁷ FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMAROVÁ, Eva HORZINKOVÁ a Martin ŠKUREK. *Správní právo trestní*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2021. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-531-9, s. 76.

⁴⁸ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7, s. 259.

⁴⁹ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, §13.

⁵⁰ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 110.

⁵¹ SLABÝ, Antonín, VAVERA, František. *Zákon o odpovědnosti za přestupky: praktický průvodce*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-683-5., s. 94.

⁵² ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GRIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ, Lukáš BOHUSLAV a kolektiv. *Trestní právo hmotné*. 9., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7598-764-8., s. 172.

⁵³ FRUMAROVÁ, Kateřina. *Správní trestání*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-250-9, s. 35.

musí být po subjektivní stránce zaviněné. U přestupku dokonatého stačí zavinění ve formě nedbalosti.⁵⁴

Pokud jde o pokus o přešupek, který je trestný, je potřeba zvážít úmyslné zavinění. Pachatel je zákonem rozšířen i na osoby organizátora, návodce a pomocníka při spáchání přešupku.⁵⁵

První podmínkou odpovědnosti fyzické osoby za přešupek je věk, minimální věková hranice odpovědnosti za přešupek je stanovena na den následující po dni patnáctých narozenin. V přešupkovém zákoně není přímo ustanovení o počítání času, z tohoto důvodu se vychází analogicky z § 139 trestního zákoníku: „*Kde tento zákon spojuje s uplynutím určité doby nějaký účinek, nezapočítává se do ní den, kdy nastala událost určující její začátek.*“⁵⁶⁵⁷

Zákon o odpovědnosti za přešupy negativně vymezuje věkovou hranici v § 18: „*Za přešupek není odpovědný ten, kdo v době jeho spáchání nedovršil patnáctý rok svého věku.*“⁵⁸ Mezi patnácti a osmnácti lety je pachatel považován za mladistvého.⁵⁹

V současnosti probíhá mnoho debat, jejichž tématem je, zda snížit věkovou hranici odpovědnosti fyzických osob. Společnost se neustále vyvíjí a děti dospívají dříve. Zastánci snížení věkové hranice se domnívají, že člověk je již od 14 let dostatečně rozumově vyspělý, aby pochopil, co je povoleno a co naopak zakázáno, co je vhodné a co už nikoliv. Osoba ve 14 letech pozná, že nemůže například ničit dopravní značky, rušit noční klid, rozbít sklo na zastávkách veřejné dopravy nebo se chovat agresivně ke starším osobám.⁶⁰ Věkem pachatele se zabýval Krajský soud v Českých Budějovicích, z jehož rozsudku vyplývá, že: „*nezletilá osoba starší 15 let může procesně vystupovat před soudem pouze ve*

⁵⁴ KOPECKÝ, Martin. Správní právo: obecná část. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7, s. 261-262.

⁵⁵ Tamtéž, s. 261-263.

⁵⁶ Zákon č. 40/2009 Sb., *Trestní zákoník*, § 139.

⁵⁷ FRUMAROVÁ, Kateřina. *Správní trestání*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-250-9, s. 35-37.

⁵⁸ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přešupy a řízení o nich, § 18.

⁵⁹ FRUMAROVÁ, Kateřina. *Správní trestání*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-250-9, s. 35-37.

⁶⁰ SLABÝ, Antonín, VAVERA, František. *Zákon o odpovědnosti za přešupy: praktický průvodce*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-683-5., s. 108.

věcech, které se týkají jejich osobních práv, avšak není způsobilá k zastupování účastníků ve správním řízení.⁶¹

K názorů zastánců snížení věkové hranice pro odpovědnost za přešupek se přikláním i já, neboť se domnívám, že by se věková hranice snížit měla, v dnešní moderní době je člověk dle mého názoru již ve 14 letech dostatečně rozumově vyspělý, aby byl za své činy odpovědný.

Druhou podmínkou odpovědnosti fyzické osoby za přešupek je přičetnost. Ten, kdo spáchal přešupek ve stavu nepřičetnosti, není odpovědný. Předpokládá se, že osoba, která spáchala přešupek, byla ve stavu přičetnosti, opak se musí dokazovat. Nepřičetná je ta osoba, která nemohla rozpoznat protiprávnost svého jednání nebo své jednání ovládat v době spáchání přešupku. To neplatí pro osoby, které se do stavu nepřičetnosti přivedli sami z nedbalosti, a to užitím návykové látky. Zákonem stanovený důvod nepřičetnosti je duševní porucha, která má za následek nedostatek schopnosti rozpoznávací nebo ovládací. Postačí však i to, že chybí jen jedna z těchto schopností.⁶² Nejvyšší správní soud tvrdí, že „*nedostatek těchto schopností je třeba vždy posuzovat s ohledem k povaze konkrétního přešupku, protože nelze vyloučit, že v některých případech bude pachatel schopen rozpoznat, že porušuje či ohrožuje chráněný zájem, u jiných nikoliv (například osoba postižená oligofrenií na úrovni debility bude schopná si uvědomit, že nesmí krást, ale nikoliv, že by neměla rušit noční klid).*“⁶³

2.2 Odpovědnost právnické osoby za přešupek

Odpovědnost právnické osoby za přešupek závisí na jednání fyzické osoby, které je přičitatelné právnické osobě, a zároveň byla touto osobou porušena povinnost uložená právnické osobě a k porušení právní povinnosti došlo při činnosti právnické osoby, v přímé souvislosti s činností právnické osoby.⁶⁴ Za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě, považujeme například

⁶¹ Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 28.12. 2015, č.j. 10A 208/2015 -21.

⁶² ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GRIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ, Lukáš BOHUSLAV a kolektiv. *Trestní právo hmotné*. 9., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7598-764-8., s. 183-187.

⁶³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 3. 2011, č. j. 4 Ads 67/2010-111.

⁶⁴ Zákon č. 250/2016 Sb., *o odpovědnosti za přešupky* a řízení o nich, § 20 odst. 1.

statutární orgán, fyzickou osobu, která plní úkoly právnické osoby atd.⁶⁵ U odpovědnosti právnické osoby za přešupek se neposuzuje zavinění.⁶⁶

Právnická osoba může být zproštěna odpovědnosti za přešupek, pokud prokáže, že bylo vynaloženo veškeré úsilí k tomu, aby přešupku zabránila. Vynaložit takové úsilí je nutné již předtím, než je přešupek spáchán a důkazní břemeno nese právnická osoba. Požadovaná opatření k zamezení nebo odvrácení přešupku nesmí být pouze formální, musí být reálná, z toho důvodu nemůže být odpovědnosti za přešupek zproštěna taková právnická osoba, která neučinila nezbytná opatření k odvrácení a zamezení přešupku.⁶⁷

2.3 Odpovědnost podnikající fyzické osoby za přešupek

Samostatná definice podnikající fyzické osoby se v přešupkovém zákoně nevyskytuje. Vycházíme tedy z definice § 420 občanského zákoníku. Za podnikající fyzickou osobu neboli podnikatele považujeme osoby, které jsou zapsané v obchodním rejstříku a také osoby, které mají ke svému podnikání živnostenské nebo jiné oprávnění podle jiného zákona.⁶⁸

Podnikající fyzická osoba je dle § 22 odst. 1 přešupkového zákona pachatelem přešupku, pokud znaky přešupku byly naplněny přímým jednáním této fyzické osoby při jejím podnikání či v přímé souvislosti s ním, tedy v přímé souvislosti se službami, které podnikající fyzická osoba nabízí (těmito službami může být například výroba, obchod, propagace, administrativní nebo jiná obdobná činnost podnikající fyzické osoby) a zároveň byla podnikající fyzickou osobou porušena uložená právní povinnost.⁶⁹

Podnikající fyzická osoba může jednat prostřednictvím fyzické osoby. Jednání této fyzické osoby je přiřitatelné podnikající fyzické osobě. Podnikající fyzickou osobou je tedy fyzická osoba, která při podnikání nebo v zájmu podnikání porušila právní povinnost, která byla podnikající fyzické osobě nebo fyzické osobě uložena.⁷⁰ Důvod pro zánik odpovědnosti za přešupek je smrt

⁶⁵ Komplettní výčet nalezneme v zákoně č. 250/2016 Sb., *o odpovědnosti za přešupky* a řízení o nich, § 20 odst. 2.

⁶⁶ FRUMAROVÁ, Kateřina. *Správní trestání*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-250-9, s. 52.

⁶⁷ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7, s. 264.

⁶⁸ Zákon č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník*, §420.

⁶⁹ Zákon č. 250/2016 Sb., *o odpovědnosti za přešupky* a řízení o nich, § 22 odst. 1.

⁷⁰ Zákon č. 250/2016 Sb., *o odpovědnosti za přešupky* a řízení o nich, § 22 odst. 2.

podnikající fyzické osoby.⁷¹ Tomuto bodu se dále věnuji v kapitole 5, která rozebírá zánik trestnosti přestupku.

3 Správní delikty

3.1 Pojem správního deliktu

Správní delikty můžeme rozdělit do tří základních kategorií. V první řadě jsou to přestupky, poté správní pořádkové delikty a také správní disciplinární delikty. Na rozdíl od trestných činů vykazují správní delikty subjektivně i objektivně nižší stupeň závažnosti.⁷²

Správní delikt je jedním z druhů právních deliktů, který však není v nauce správního práva legálně definován. Obecně ho nauka používá jako souhrnný pojem, který zahrnuje jednotlivé druhy správních deliktů vyskytujících se v platné právní úpravě. V odborné literatuře je správní delikt označován zpravidla jako protiprávní jednání, jehož znaky jsou stanoveny zákonem, za které ukládá správní orgán trest stanovený normou správního práva.⁷³

Existují dvě základní kategorie deliktů, a to soukromoprávní a veřejnoprávní delikty, které vycházejí ze základu dělení práva na veřejné a soukromé. Odlišují se ve formě právní úpravy, v subjektu odpovědnostního vztahu, ve způsobu realizace donucení a v druhu zájmu, který chrání. Správní delikt je deliktem veřejnoprávním, jelikož správní právo je právem veřejným.⁷⁴

Správní delikty postihují především jednání porušující povinnosti ve veřejné správě, vzhledem k tomu, že účelem správněprávní odpovědnosti je zajištění nerušeného průběhu výkonu veřejné správy. V praxi se také setkáváme například se správními delikty majetkovými, u kterých je povaha chráněného zájmu bližší k právu trestnímu nežli správnímu. Avšak z účelu efektivnosti a rychlosti řízení se projednávají v režimu správního práva trestního, jelikož jejich

⁷¹ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 29 písm. b).

⁷² KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7, s. 254.

⁷³ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, s. 298.

⁷⁴ FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMAROVÁ, Eva HORZINKOVÁ a Martin ŠKUREK. *Správní právo trestní*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2021. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-531-9, s. 18-19.

společenská škodlivost nedosahuje takové výše, aby se mohlo jednat o trestný čin.⁷⁵

3.2 Obecné znaky správního deliktu

Mezi obecné znaky správních deliktů se řadí protiprávnost, škodlivost, subjekt deliktu (odpovědná osoba), znaky skutkové podstaty, trestnost a uplatnění správněprávní odpovědnosti formou správního trestu.⁷⁶

Trestnost je vztah mezi orgánem veřejné správy a odpovědným subjektem, který vzniká okamžikem vykonání právního jednání, naplňujícího formální znaky deliktu a i potřebnou míru společenské škodlivosti. Orgánu veřejné moci vzniká povinnost uložit správní trest a odpovědné osobě na druhé straně vzniká povinnost se podřídit správnímu trestu.⁷⁷

Deliktní způsobilost osob se určuje věkem přičetnosti, rozumovou a volní vyspělostí. Subjekt tedy musí být deliktně způsobilý, aby mohl být za svůj čin odpovědný. Deliktní způsobilost u právnických a podnikajících fyzických osob započne jejich vznikem.⁷⁸

Protiprávností je myšleno jednání, které je v rozporu s právní normou, za kterou je možné uložit správní trest. To znamená, že byla porušena povinnost, která vyplývá z normy správního práva nebo která byla uložena na základě zákona oprávněným orgánem.⁷⁹

3.3 Druhy správních deliktů

Z vnitřního členění správněprávní odpovědnosti vyplývá, že se v případě správních deliktů nejedná o jeden druh, avšak i správní delikty jsou vnitřně rozdělovány na přestupky, správní disciplinární delikty a správní pořádkové delikty. Přestupek jako takový jsem představila již v kapitole I. Za spáchání přestupku lze podle zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich uložit jako správní trest napomenutí, pokutu, zákaz činnosti, propadnutí věci, propadnutí náhradní hodnoty a zveřejnění rozhodnutí o přestupku.⁸⁰ Další druhy správních trestů mohou být určeny zvláštními zákony. Za spáchání přestupku lze kromě

⁷⁵ Tamtéž, s. 27.

⁷⁶ Tamtéž, s. 27.

⁷⁷ Tamtéž, s. 29.

⁷⁸ Tamtéž, s. 29-30.

⁷⁹ Tamtéž, s. 27-28.

⁸⁰ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, §35.

správního trestu uložit ochranné opatření, cílem je prevence, nikoliv způsobit odpovědné osobě újmu. Ochranné opatření se ukládá buď ve formě omezujícího opatření, zabrání věci, nebo zabrání náhradní hodnoty.⁸¹

Kopecký uvádí ve své publikaci následující: „*Správní pořádkové delikty představují skupinu protiprávních jednání, která spočívají v porušení procesních povinností v oblasti působení veřejné správy – ztěžování postupu správních orgánů v rámci jejich úředních postupů, zejména ve správním řízení a při výkonu správního dozoru.*“⁸² Pořádkovou pokutu lze uložit za spáchání pořádkového deliktu, jejímž hlavním účelem je přinutit odpovědnou osobu ke splnění procesní povinnosti, nikoliv ji potrestat. U sankcí za spáchání přestupku či správního disciplinárního deliktu je správní orgán povinen sankci uložit, v případě správních pořádkových deliktů je na základě principu oportunity dána správnímu orgánu možnost se rozhodnout, jestli pořádkovou pokutu uloží. V tomto případě se zároveň neuplatňuje zásada *ne bis in idem*, z čehož vyplývá, že pořádkovou pokutu je možné uložit za konkrétní protiprávní jednání i opakovaně.⁸³ V praxi se setkáváme s pořádkovou pokutou, která má zajišťovací charakter, a zároveň i s pořádkovou pokutou, jejíž účel přesahuje zajišťovací povahu a je spíše trestem.⁸⁴ Tato skutečnost byla judikována Ústavním soudem, jinak není v právní rovině reflektována. Ústavní soud dále judikoval, že pořádkové pokuty naplňují znaky trestního obvinění podle čl. 6 odst. 1 Evropské úmluvy pro lidská práva⁸⁵ a jsou způsobilé zasáhnout do osobní sféry osob a mohou být ukládány správním orgánem v rámci správního uvážení.⁸⁶

4 Okolnosti vylučující protiprávnost

Okolnosti vylučující protiprávnost se řadí pod pojem trestnost, jelikož při posuzování trestnosti se zohledňují veškeré okolnosti, ze kterých vychází výrok o vině a trestu, tzn. okolnosti vylučující vznik trestnosti. Jsou to okolnosti, které odjímají určitému jednání protiprávní charakter. Existence okolností vylučujících protiprávnost způsobuje, že jednání, které má rysy podobné správnímu deliktu,

⁸¹ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7, s. 291-292.

⁸² Tamtéž, s. 319.

⁸³ Tamtéž, s. 320.

⁸⁴ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Základy odpovědnosti za správní delikty*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-456-8, s. 153-154.

⁸⁵ Např. rozsudek ESLP z 22. 5. 1990, 11034/84, Weber proti Švýcarsku.

⁸⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 23. 11. 1999, sp. zn. Pl. ÚS 28/98.

není protiprávní a není tedy ani deliktem.⁸⁷ Okolnosti vylučující protiprávnost představují způsob řešení konfliktu zájmu, z nichž pouze jeden může být preferován nebo zachráněn. Který zájem to bude, je otázkou konstrukce jednotlivých okolností.⁸⁸ V případě existence okolnosti vylučující protiprávnost ještě před jednáním nebo při něm odpovědností právní vztah nevznikne. V tomto vymezení nalézáme hlavní rozdíl mezi okolnostmi vylučujícími protiprávnost a důvodem zániku trestnosti, při němž odpovědnostní vztah vznikne z důvodů spáchaného správního deliktu, avšak dodatečně toto konkrétní jednání ztratí svoji společenskou škodlivost a tím tedy i trestnost daného činu.⁸⁹ V důsledku zanikne právo takový čin stíhat i za něj uložit sankci. Tyto důvody však nastávají dříve, než je ve správním řízení o správním deliktu rozhodnuto.⁹⁰

Dalším institutem, který oddělujeme od okolností vylučujících protiprávnost, je institut zániku výkonu správního trestu, kdy důvodem tohoto zániku jsou okolnosti, které nastanou po nabytí právní moci rozhodnutím, kterým byl správní trest uložen. Příkladem může být například udělení amnestie.⁹¹ Následkem zániku odpovědnosti za daný přestupek ve správním řízení potom bude zastavení celého správního řízení nebo odložení věci. Zánik odpovědnosti jednoho pachatele nemá přímý vliv na existenci odpovědnosti spolupachatelů daného konkrétního přestupku.⁹²

V hlavě V. vypočítává nový přestupkový zákon tyto okolnosti vylučující protiprávnost: krajní nouze, nutná obrana, svolení poškozeného, přípustné riziko a oprávněné použití zbraně.⁹³ Novou právní úpravou doplnil zákonodárce předchozí úpravu, která obsahovala pouze nutnou obranu, krajní nouzi a jednání na příkaz, o některé další okolnosti vylučující protiprávnost. Tyto do zákona nově zařazené okolnosti byly v právní teorii doposud vymezovány pouze teoreticky, jelikož jejich uplatnění má svůj význam i v oblasti správněprávní odpovědnosti. Mezi

⁸⁷ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, s. 299.

⁸⁸ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 165.

⁸⁹ Tamtéž, s. 165.

⁹⁰ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Základy odpovědnosti za správní delikty*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-456-8, s. 336.

⁹¹ Tamtéž, s. 336.

⁹² *Metodická pomůcka MV ČR – Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*. [online]. MVČR, [cit. 28.3.2023]. Dostupné na <http://www.mvcr.cz/soubor/pruvodce-novou-upravou-prestupkoveho-prava.aspx> >.

⁹³ Viz. aktuální znění: zákon č. 250/2016 Sb., *zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*, ve znění pozdějších předpisů.

tyto okolnosti řadíme oprávněné použití zbraně, svolení poškozeného a přípustné riziko, které se často uplatňují ve výrobě a výzkumu.⁹⁴

Na druhé straně existují okolnosti, které jsou jasně vymezeny v právní nauce, popřípadě vyplývají z obecných právních principů nebo z jednotlivých ustanovení příslušných zákonů, anebo z definice přestupku jako například plnění zákonné povinnosti příkazu, rozkazu, výkonu práva, výkonu povolání, výkonu dovolené činnosti; výslovně upravené v nové právní úpravě nejsou.⁹⁵

4.1 Krajní nouze

Krajiní nouze je nejobecnějším institutem v rámci okolností vylučujících protiprávnost.⁹⁶ Účelem krajiní nouze je poskytovat lidem možnost k ochraně vlastních zájmů, ale i zájmů jiných osob či zájmů státu. K činu v krajiní nouzi je oprávněn i člověk, jehož zájmy nejsou v konkrétním případě ohroženy.⁹⁷

Cíl krajiní nouze je úzce propojen s tolerovaným poměrem následku tzv. proporcionalitou následku, který hrozil a následku, který skutečně nastal.⁹⁸ Krajiní nouzi vymezuje přestupkový zákon následovně: „Čin jinak trestný jako přestupek není přestupkem, jestliže jim někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněného zákonem. Nejde o krajiní nouzi, jestliže toto nebezpečí bylo možno za daných okolností odvrátit jinak nebo následek tímto odvrácením způsobený je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil, anebo byl-li ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen snášet.“⁹⁹

Krajiní nouze je tedy stav, kdy je možné ochránit ohrožený zájem pouze legitimní poruchou jiného zájmu. Předpokladem krajiní nouze je existence

⁹⁴ FRUMAROVÁ, Kateřina. *Správní trestání*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-250-9, s. 61.

⁹⁵ SLABÝ, Antonín, VAVERA, František. *Zákon o odpovědnosti za přestupky: praktický průvodce*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-683-5., s. 123.

⁹⁶ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 167.

⁹⁷ Rozsudek Krajského soudu ze dne 26. 6. 2015, sp. zn. 10 A 53/2015 – 23.

⁹⁸ FRUMAROVÁ, Kateřina. *Správní trestání*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-250-9, s. 61.

⁹⁹ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 24.

nebezpečí, jehož původcem mohou být například zvířata, věci, ale i přírodní síly.¹⁰⁰

Jednání v krajní nouzi musí splňovat několik kumulativních podmínek, jestliže jedna z nich nebude naplněna, nejedná se o jednání v krajní nouzi. Musí být splněny tyto podmínky:

Nebezpečí hrozící zájmu chráněnému zákonem – tedy ochrana života, zdraví, majetku. Příkladem krajní nouze může být situace, kdy povodeň ohrožuje životy konkrétních osob, a jedna z nich využije bez dovolení sousedův člun, aby zachránila svůj život a život svých blízkých¹⁰¹.

Existence nebezpečí – stav, kterým hrozí porucha některého zákonem chráněného zájmu, např. živelní pohroma, věci, biologické či fyziologické procesy v těle člověka, lidská činnost, ale i zvířata. Nebezpečí musí hrozit přímo, tedy bezprostředně.¹⁰²

Proporcionalita – následek, jenž byl způsobený odvrácením nebezpečí, nesmí být závažnější či stejně závažný jako čin, který hrozil. Pokud by však jednající věděl, že svým jednáním takový následek způsobí, není podmínka proporcionality dodržena. Toto tvrzení však neplatí, jestliže jednající osoba takovou představu neměla.¹⁰³

Požadavek subsidiarity – nebezpečí nebylo možné odvrátit jiným způsobem, osoba nebyla povinna snášet nebezpečí – např. na základě zvláštního zákona.¹⁰⁴

Ke krajní nouzi je oprávněn prakticky kdokoliv, podmínkou je však pravidlo, kdy v krajní nouzi nemohou jednat osoby, které jsou povinny nebezpečí snášet.¹⁰⁵ Z toho plyne, že tato podmínka se týká pouze konkrétního okruhu osob. Mezi tyto osoby se řadí například hasiči, lékaři nebo policisté, kteří se nemohou vyhýbat plnění povinností, které vycházejí z jejich zaměstnání. Mají povinnost snášet nebezpečí poukazem na ohrožení svých vlastních zájmů. Příkladem

¹⁰⁰ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 167 - 172.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 167-172.

¹⁰² Tamtéž, s. 167-172.

¹⁰³ Tamtéž, s. 167-172.

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 167-172.

¹⁰⁵ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 24.

možnosti vyhnouti se povinnosti může být lékař, který při sobě nemá vybavení, aby konkrétní situaci zvládl.¹⁰⁶

V praxi nalezneme velké množství případů obsahujících problematiku krajní nouze. Obvinění ze spáchání přestupku často argumentují krajní nouzí za účelem zproštění obvinění, aniž by plnili zákonné podmínky.

Příkladem může být rozsudek Nejvyššího správního soudu, kdy řidič osobního automobilu vezl svou družku, které byla psychicky nemocná, konkrétně trpěla schizofrenií, do nemocnice, byl však pod vlivem alkoholu. Během jízdy překročil nejvyšší zákonem povolenou rychlost, argumentoval tím, že stav jeho družky byl tak vážný, že bylo třeba ji do nemocnice dostat co nejrychleji, aby ji byla poskytnuta lékařská péče. Podle jeho výpovědi ji nebylo možné do nemocnice dostat jiným způsobem dostatečně rychle. Pro jednání v krajní nouzi by však musela být splněna podmínka přímo hrozícího nebezpečí, což, jak později vyplynulo z lékařské zprávy, v tomto případě nehrozilo. Nebyla splněna ani podmínka subsidiarity, kdy místo řízení pod vlivem alkoholu a porušení pravidel silničního provozu mohl muž zavolat záchrannou službu, která by ženu do nemocnice dostala pravděpodobně rychleji. K tomu, aby se o krajní nouzi nejednalo, stačí nesplnění alespoň jedné kumulativní podmínky. V tomto případě se tedy o krajní nouzi nejedná.¹⁰⁷

Dle nového přestupkového zákona vychází změna znění krajní nouze ze stávající právní úpravy. Do nového přestupkového zákona byla vložena navíc pouze pasáž o vyloučení osob z aplikace krajní nouze, a to kvůli povinnosti takové nebezpečí snášet.¹⁰⁸ Jsou to například hasiči či policisté, kteří nemohou utéct od požáru, aby odvrátili nebezpečí, které jim hrozí nebo lékař, odmítající ošetřit nemocného, z důvodu rizika vlastní nákazy.¹⁰⁹

¹⁰⁶ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 167-172.

¹⁰⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 11. 2009 sp. zn. 5 As 97/2008 – 73.

¹⁰⁸ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 170.

¹⁰⁹ FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMAROVÁ, Eva HORZINKOVÁ a Martin ŠKUREK. *Správní právo trestní*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2021. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-531-9, s. 65.

4.2 Nutná obrana

Další okolností vylučující protiprávnost je nutná obrana. Objevuje se však v ojedinělejších případech než krajní nouze. Nutná obrana je zvláštním případem krajní nouze, je tedy ve vztahu speciality ke krajní nouzi.¹¹⁰

Zákonodárce umístil do zákona ustanovení o nutné obraně a stanovil její meze, aby v případě nutnosti mohlo být institutu nutné obrany využito, jelikož si je vědom faktu, že ne vždy je při útoku na zdraví člověka orgán veřejné moci nablízku, aby zasáhl včas.¹¹¹

Ustanovení § 25 přestupkového zákona definuje nutnou obranu jako „*čin jinak trestný jako přestupek není přestupkem, jestliže jím někdo odvrací přímo hrozící nebo trvajícím útok na zájem chráněný zákonem. Nejde o nutnou obranu, byla-li tato obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.*“¹¹²

Důvodová zpráva k zákonu dále tuto definici rozvádí a vykládá předmětnou nepřiměřenost útoku tak, že způsob útoku u nutné obrany není možné ztotožňovat s intenzitou útoku, i když způsob obrany logicky intenzitu útoku zahrnuje.¹¹³

Intenzitu útoku udává počet osob a v jakém čase k útoku dochází. Počet osob tedy znamená množství osob, které jsou do útoku zahrnuty, zda je útok individuální či skupinový, zda útočník zaútočil beze zbraně nebo se zbraní, popřípadě o jaký typ zbraně se jedná, bude totiž rozdíl mezi baseballovou pálkou, kuchyňským nožem nebo střelnou zbraní. Časem útoku je myšleno, zda se jedná o útok za bílého dne či noci, zda se místo, kde k útoku došlo, nachází v centru města, nebo na osamělém místě. Potažmo zda existují další faktory, které intenzitu způsobu útoku ovlivňují. Kromě výše uvedeného je při posuzování přiměřenosti nutné obrany vzít v úvahu i okolnosti vztahující se k osobě obránce a útočníka.¹¹⁴

K tomu, aby se jednalo o nutnou obranu, musí být splněno několik podmínek.

¹¹⁰ ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GRIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ, Lukáš BOHUSLAV a kolektiv. *Trestní právo hmotné*. 9., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7598-764-8, s. 254.

¹¹¹ Tamtéž, s. 254.

¹¹² Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 25.

¹¹³ Vláda: *Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*, ve znění pozdějších předpisů, č. 250/2016 Dz.

¹¹⁴ Tamtéž.

Vždy se musí jednat o útok. Útočníkem je vždy fyzická osoba, která může být za přestupek nebo trestný čin odpovědná. Jestliže by útočníkem byla osoba neodpovědná za spáchaný čin, osoba mladší 15 let, v takovém případě by se nejednalo o nutnou obranu, ale pouze krajní nouzi.¹¹⁵ Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí potvrdil tezi, že předpokladem nutné obrany je útok osoby způsobilé, být odpovědnou za přestupky. Proti útoku osoby, která není za svá jednání odpovědná ve smyslu přestupkového zákona, se lze bránit pouze v rámci krajní nouze.¹¹⁶

Útok směřuje proti zájmu jednotlivce nebo zájmu celospolečenskému chráněnému zákonem. Jde o jakýkoliv zájem chráněný zákonem. Ten, jenž útok odvrací, je často na počátku i během útoku v nevědomosti, zda se jedná o zájem chráněný přestupkovým zákonem, nebo trestním zákonem. Rozeznání, zda se jedná o přestupek či trestný čin, je pro posuzování případu zásadní, avšak nelze po obránci chtít, aby v dané situaci věděl, o jaký čin se jedná a pod jaký zákon spadá.¹¹⁷

Útok musí hrozit nebo trvat. Zda útok hrozí nebo trvá, se posuzuje vždy v rámci nastalé situace s ohledem na okolnosti daného případu. Útoky by měly být odvráceny přiměřeným způsobem, obrana by měla být přiměřená povaze útoků, zároveň by intenzita obrany měla být větší než intenzita útoku. Obrana musí být v takové míře, aby útočníka zastavila či odradila a aby v útoku nepokračoval. Jedním z faktorů, kterým je možné ovlivnit situaci, jsou subjektivní pocity obránce, které určuje konkrétní situace. Podmínka principu přiměřenosti je poměřována jako vztah mezi intenzitou obrany a intenzitou útoku. Proto aby byl obránce schopný útok odvrátit, by obrana měla být intenzivnější než útok, nesmí však být mnohonásobně intenzivnější.¹¹⁸ Nejvyšší správní soud je toho názoru, že o nutnou obranu nejde jen tehdy, byla-li zcela zjevně nepřiměřená.¹¹⁹ Vymezení nutné obrany musí být vykládáno se zřetelem na § 13 trestního zákoníku.

¹¹⁵ JEMELKA, Luboš. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení: komentář*. Vyd. 2. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-501-5. s. 6.

¹¹⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 2. 2008, sp. zn. 1 As 1/2008

¹¹⁷ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 173.

¹¹⁸ JEMELKA, Luboš. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení: komentář*. Vyd. 2. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-501-5. s. 10.

¹¹⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 5. 2008, sp. zn. 1 As 35/2008 – 51.

Nejvyšší soud dospěl k tomuto názoru, když posoudil situaci v rodinném domě na Štědrý den, kdy matka dětí Markéta R. zavolala na pomoc svého bratra, aby rodinu bránil před podnapilým manželem Markéty, Martinem R., který se také nacházel v domě a ohrožoval rodinu. Bratr Markéty R. verbálně napadl Marina R. zkroutil mu ruku, povalil ho na podlahu a v kleče mu bránil v pohybu přibližně 20 minut do příjezdu policejní hlídky. Žalobce omezil Martina R. jen na dobu nezbytně nutnou do okamžiku příjezdu police. Žalobci byla za toto jednání uložena pokuta. Dle názoru Nejvyššího správního soudu správní orgán pochybil, měl totiž takové jednání posoudit jako jednání v nutné obraně. Argumentací správního orgánu bylo, že nikomu v domě nehrozilo bezprostřední nebezpečí útoku ze strany Martina R. a zakleknutí žalobce vyhodnotil správní orgán jako nepřiměřený útok. Nejvyšší správní soud však s tímto rozhodnutím nesouhlasí. V situaci, kdy podnapilý Martin R. již dříve Markétu R. napadl a za okolností přítomnosti dětí, nemohl žalobce riskovat útok, přiměřeným způsobem tedy zvládl celou situaci a jeho jednání bylo jednáním v nutné obraně.¹²⁰

Posledním rozdílem mezi těmito instituty, který by bylo vhodné zmínit, je původ nebezpečí, kdy u krajní nouze může nebezpečí představovat fyziologické procesy, napadení zvířetem nebo přírodní sílu, zatímco u nutné obrany je toto nebezpečí způsobeno útokem fyzické osoby.¹²¹

Výše škody, která může být v dané situaci způsobena, je spojena s výše uvedenými faktory. V případě nutné obrany může výše škody přesáhnout výši škody, která by hrozila, u krajní nouze to však nejde. Způsobená škoda by u krajní nouze měla být nižší než ta, která hrozila.¹²²

Judikatura Nejvyššího soudu vychází v rámci problematiky odvrácení nebezpečí z toho, že podstatou nutné obrany je odvrácení nebezpečí, které vzniklo útokem namířeným proti útočníkovi, který směřuje proti zájmu chráněnému trestním zákonem. Oproti tomu při krajní nouzi se odvrací přímo hrozící

¹²⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 5. 2008, sp. zn. 1 As 35/2008 – 51.

¹²¹ FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMAROVÁ, Eva HORZINKOVÁ a Martin ŠKUREK. *Správní právo trestní*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2021. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-531-9, s. 91-94.

¹²² KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7, s. 263.

nebezpečí zájmům chráněným trestním zákonem, které není možné za daných okolností odvrátit jinak.¹²³

4.3 Svolení poškozeného

V přestupkovém zákoně je nově zakotveno svolení poškozeného jako okolnost vylučující protiprávnost. Do té doby, než vznikl nový zákon o přestupcích, byla tato okolnost vyvozována jen z nauky trestního práva a soudní judikatury, o něco později však bylo svolení poškozeného jako okolností vylučující protiprávnost zařazena i do přestupkového zákona.¹²⁴

Současným zákonem o přestupcích je svolení poškozeného definováno jako „*čin jinak trestný jako přestupek není přestupkem, jestliže někdo jedná na základě svolení osoby, jejíž zájmy, o nichž tato osoba může bez omezení oprávněně rozhodovat, jsou činem dotčeny.*“¹²⁵

Souhlasem se čin stává dovoleným a oprávněným. Daný souhlas se však musí vztahovat k zájmům, kterými může být osobou poškozenou volně disponováno v rozsahu stanoveným zákonem. Souhlas uděluje jen jednatel, který může ovlivnit své jednání a posoudit jeho následky, v době souhlasu musí být tato fyzická osoba přičetná.¹²⁶

Fyzická osoba musí být při dání souhlasu schopna samostatného rozhodování, toto se však zkoumá individuálně u každého případu. Jestliže dává souhlas právnická osoba a jedná za ni osoba fyzická, musí být splněny všechny podmínky zároveň.¹²⁷

4.4 Přípustné riziko

Definici pojmu „přípustné riziko“ není možné vysvětlit jednoznačně, nahlíží se na něj z několika hledisek.

Jde o případy, kdy někdo v rámci svého zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce vykonává společensky prospěšnou činnost, kterou ohrožuje nebo

¹²³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 2. 2008, sp. zn. 1 As 1/2008.

¹²⁴ FRUMAROVÁ, Kateřina. *Správní trestání*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-250-9, s. 61.

¹²⁵ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 26 odst. 1.

¹²⁶ KUČEROVÁ, H., HORZINKOVÁ, E. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. Praha: Leges, 2017, 978-80-7502-211-0., s. 165.

¹²⁷ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 174-176.

porušuje trestním zákonem chráněný zájem. Přípustné riziko jako okolnost vylučující protiprávnost bývá využívána v oblastech výzkumu, hospodářství a při lékařských experimentech.¹²⁸

Potřebné je však splnění určitých podmínek, a to že: riziko musí být v souladu s etickými hodnotami, riziko bylo vyhodnoceno před započítím experimentu, riziko odpovídá předpokládanému společenskému prospěchu a výsledku není možné dosáhnout jiným způsobem. Riziko je poměrně široký pojem, kterým je označováno nebezpečí, také možnost škody, ohrožení či očekávaná a neočekávaná ztráta nebo nezdar. Může být také vymezeno jako určitý stav nejistoty, jestli se v očekávané míře dostaví žádoucí následek, a to i přesto, že může dojít k negativnímu následku.¹²⁹

Do správního práva trestního byl zakotven institut přípustného rizika po vzoru trestního zákoníku, aby nedocházelo k pochybnostem, či jde úpravu tohoto institutu podle trestního zákoníku použít na přestupky analogicky, i když by se jednalo o analogii ve prospěch pachatele, která je v zásadě přípustná.¹³⁰

V ustanovení § 27 zákona přestupkového zákona je přípustným rizikem *„čin jinak trestný jako přestupek není přestupkem, jestliže někdo v souladu s dosaženým stavem poznání a informacemi, které měl k dispozici v době svého rozhodování o dalším postupu, vykonává v rámci svého zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo v rámci svého předmětu činnosti společensky prospěšnou činnost, již ohrozí nebo poruší zájem chráněný zákonem, nelze-li společensky prospěšného výsledku dosáhnout jinak.“*¹³¹

Ustanovení § 27 odst. 2 zákona o přestupcích vyjmenovává situace, ve kterých o přípustné riziko nejde. To znamená, že jde o negativní vymezení přípustného rizika. Jsou to případy, kdy *„činnost ohrozí život nebo zdraví člověka, aniž by k ní dal v souladu s jiným právním předpisem souhlas, výsledek, k němuž činnost směřuje, zcela zřejmě neodpovídá míře rizika, nebo provádění činnosti zřejmě odporuje požadavkům jiného právního předpisu, veřejnému zájmu nebo*

¹²⁸ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Základy odpovědnosti za správní delikty*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-456-8, s. 353.

¹²⁹ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Základy odpovědnosti za správní delikty*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-456-8, s. 351-354.

¹³⁰ SLABÝ, Antonín, VAVERA, František. *Zákon o odpovědnosti za přestupky: praktický průvodce*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-683-5., s. 129.

¹³¹ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 27 odst. 1.

*zásadám lidskosti nebo se přičí dobrým mravům.*¹³² Ve druhém odstavci jsou velmi obecně taxativně vymezeny tři případy, ve kterých se o přípustné riziko striktně nejedná.¹³³

V přípustném riziku může jednat pouze ta osoba, která vykonává společensky prospěšnou činnost v rámci svého zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce v rámci svého předmětu činnosti.¹³⁴ Přípustného rizika se tedy dovolává pouze osoba, která kvalifikovaně a profesionálně vykonává svoji činnost, jelikož pouze kvalifikovaná osoba je schopna posoudit míru rizika ve vztahu k výsledku. Rizikové činnosti nemůže vykonávat každý, ale pouze ty osoby, které získaly oprávnění po splnění zákonných podmínek, jelikož riziková činnost podléhá přísné regulaci.¹³⁵

4.5 Oprávněné použití zbraně

Oprávnění použití zbraně není rozebíráno ve srovnání s krajní nouzí ani nutnou obranou. Institut oprávněného použití zbraně dřívější přestupkový zákon neupravoval, využívala se úprava z právních trestních předpisů. Novelizací byl zařazen do přestupkového zákona stejně jako přípustné riziko.¹³⁶

Podle § 28 přestupkového zákona *„přestupek nespáchá, kdo použije zbraně v mezích stanovených jiným právním předpisem.*¹³⁷ § 28 přestupkového zákona odkazuje pouze na jiné právní předpisy. Oprávněné použití zbraně je v přestupkovém zákoně popsáno skoro stejně jako v trestním zákoníku, kde je uvedeno, že *„trestný čin nespáchá, kdo použije zbraně v mezích stanovených jiným právním předpisem.*¹³⁸ U většiny okolností vylučujících protiprávnost jako je krajní nouze (§24), nutná obrana (§25), svolení poškozeného (§26) a přípustné riziko (§27) je v zákoně použita formulace *„čin jinak trestný“*, naopak u institutu oprávněného použití zbraně je použita formulace *„přestupek nespáchá“*, což vystihuje existence tohoto ustanovení v zákoně. Slovnímu spojení použití zbraně, které je v ustanovení obsaženo, se rozumí užití zbraně způsobem, ke kterému je

¹³² Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 27 odst. 2.

¹³³ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 27 odst. 2.

¹³⁴ FRUMAROVÁ, Kateřina. *Správní trestání*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-250-9, s. 65.

¹³⁵ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 178.

¹³⁶ FRUMAROVÁ, Kateřina. *Správní trestání*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-250-9, s. 61.

¹³⁷ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 28.

¹³⁸ Zákon č. 40/2009 Sb., *Trestní zákoník*, § 32.

určena.¹³⁹ Každá zbraň má jiný účel, sečné zbraně jsou určeny k sekání, střelné ke střelení, k bodání jsou určeny zbraně bodné.

5 Zánik trestnosti přestupku

Zánik trestnosti přestupku můžeme zařadit mezi negativní podmínky trestnosti, neboť trestnost je závislá na tom, jestli negativní podmínky nenastaly.¹⁴⁰ Institut zániku trestnosti přestupku předpokládá existenci přestupku, což je rozdíl od okolností vylučujících protiprávnost, kde trestnost později zaniká. Od tohoto se odlišuje i zánik výkonu správního trestu, kde nastanou důvody k zániku až po právní moci rozhodnutí, kterým se ukládá správní trest.¹⁴¹ V současné právní úpravě se užívá zánik odpovědnosti za přestupek, nikoli zánik trestnosti přestupku, jedná se však o označení totožného institutu.

Úprava zániku trestnosti přestupku, označena jako zánik odpovědnosti za přestupky, se nachází v části druhé, hlavě šesté přestupkového zákona. Je členěna do dvou dílů, a to Zánik odpovědnosti za přestupek a Odpovědnost právního nástupce za přestupek. V jednotlivých ustanoveních zákona o odpovědnosti za přestupky nalezneme úpravu důvodů zániku odpovědnosti za přestupek, délka promlčecí doby, běh promlčení doby, stavení a přerušování promlčecí doby, přechod odpovědnosti právnické osoby za přestupek a přechod odpovědnosti podnikající fyzické osoby za přestupek.¹⁴²

5.1 Obecně o zániku trestnosti přestupku

Odpovědnost za přestupky není možné uplatnit pokaždé a za všech okolností. Obecné znaky přestupku kladou důraz na osoby, které přestupek spáchaly, jejich věk a přičetnost v době spáchání přestupku. Jestliže je jednání, které zákon označuje za přestupek, spácháno osobou, která nesplňuje takové podmínky, nejedná se o přestupek a nelze z takového jednání vyvodit odpovědnost za přestupek.¹⁴³ Výjimkou z odpovědnosti za přestupek jsou okolnosti vylučující protiprávnost, u kterých je odpovědnost vyloučena již od

¹³⁹ ŠKODA, J., VAVERA, F., ŠMERDA, R. *Zákon o policii s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-160-1., s.185.

¹⁴⁰ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-380-3, s. 360.

¹⁴¹ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 165.

¹⁴² Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 29.

¹⁴³ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 127-128.

počátku. Jsou jimi krajní nouze, nutná obrana, svolení poškozeného, přípustné riziko a oprávněné použití zbraně, které jsou podrobněji rozebrané již v předchozí kapitole.

Tyto výše zmíněné okolnosti vylučující protiprávnost se týkají situací, kdy dojde k určitému jednání, avšak toto jednání není možné označit již od okamžiku spáchání daného jednání za přestupek. Odpovědnost za přestupek není možné uplatnit ani v případě, kdy odpovědnost určitým jednáním již nastala, ale ze zákonem daného důvodu později zanikla. Toto se týká případů, kdy odpovědnost není možné uplatnit z důvodů, které nastaly až po spáchání deliktu.¹⁴⁴

Zánik trestnosti přestupku je velmi důležitým institutem, který reaguje na skutečnost, že po uplynutí určité doby klesá nebo úplně vymizí společenská škodlivost jednotlivých činů, podobně jako „negativní ovlivnění společenského vědomí.“¹⁴⁵ S postupem času dochází ke komplikacím v případě dokazování, a zároveň s tím související klesající zájem státu na potrestání osoby, která přestupek spáchala, neboť uložení sankce by s největší pravděpodobností již nenaplnilo svůj účel.

Jedním ze zásadních důsledků zániku odpovědnosti za přestupek je, že příslušný správní orgán nemůže přestupek projednat. V případě, že by se na přestupek vztahovala amnestie, též nelze vykonat uloženou sankci nebo její zbytek.¹⁴⁶

5.2 Uplynutí promlčecí doby

Uplynutí promlčecí doby je upraveno v § 30 až 32 přestupkového zákona. Odpovědnost za přestupek zde zaniká po uplynutí zákonem stanovené doby, zaniká tedy odpovědnost za přestupek a nelze již osobu stíhat za spáchané jednání a uložit mu sankci.¹⁴⁷

Uplynutí doby není institutem pouze správního práva, vyskytuje se ve všech právních odvětvích. Jedná se buď o uplynutí doby hmotně právní, v právu

¹⁴⁴ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Základy odpovědnosti za správní delikty*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-456-8, s. 367.

¹⁴⁵ KOLMAN, Petr: Správní právo trestní – stručně ke změnám v přestupkovém právu. In *Trestní právo*. 2016, roč. XX, č. 1/2016. s. 15.

¹⁴⁶ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část.2.* vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7, s. 278-282.

¹⁴⁷ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 182.

procesním se pak jedná o uplynutí lhůty. Toto nalezneme například v právu občanském nebo obchodním, ale i v dalších právních odvětvích. Uplynutí doby dělíme na promlčení a prekluzi. Prekluze je úplným zánikem práv a povinností (podání opravného prostředku proti nepravomocnému rozhodnutí). Na druhé straně promlčení je zánik vymahatelnosti práv a povinností, právo však stále trvá, ale nebylo by možné vymáhat ho soudně, pokud by povinná strana vznesla námitku promlčení (promlčení nároku z uzavřených smluv).¹⁴⁸

5.2.1 Zánik odpovědnosti za přestupek ve světle plenárního nálezu Ústavního soudu ČR

Ústavní soud se ve svém nálezu zabýval otázkou promlčení a zániku odpovědnosti za přestupek v souvislosti s přijímáním nové právní úpravy dle přestupkového zákona.

Reagoval na městský soud v Praze, který navrhl zrušení části zákona o odpovědnosti za přestupky. Konkrétně pak navrhl zrušit § 122 odst. 2 větu první přestupkového zákona, která zněla takto: „*Ustanovení dosavadních zákonů o lhůtách pro projednání přestupku nebo jiného správního deliktu, lhůtách pro uložení pokuty za přestupek nebo jiný správní delikt a lhůtách pro zánik odpovědnosti za přestupek nebo jiný správní delikt se ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona nepoužijí.*“¹⁴⁹

Problém spočíval v tom, že se u městského soudu v Praze vedlo řízení o žalobě proti rozhodnutí Ministerstva dopravy, které zamítlo odvolání a potvrdilo rozhodnutí Magistrátu hlavního města Prahy ve věci přestupku dle § 125c odst. 1 písm. d) a k) zákona o silničním provozu.¹⁵⁰

V řízení se jednalo o přestupku, kdy řidič osobního automobilu při couvání narazil do poblíž stojícího cizího automobilu. Řidič se odmítl podrobit dechové zkoušce na alkohol, ke které byl policejní hlídkou vyzván. Následně byl hlídkou odvezen do nemocnice, kde odmítl odběr moči a krve.¹⁵¹

¹⁴⁸ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 7., upravené vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-652-1, s. 160.

¹⁴⁹ Viz. § 122 odst. 2 Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, který byl později zrušen

¹⁵⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 4.2.2020, sp. zn. PL. ÚS 15/19.

¹⁵¹ Tamtéž.

Řidič tento přestupek spáchal dne 24. 2. 2016, tj. předtím, než nabyly účinnosti nový přestupkový zákon, a to dne 1. 7. 2017. Řidiči byl uložen zákaz činnosti, a to tedy zákaz řízení motorových vozidel na dobu 12 měsíců, zároveň mu byla uložena pokuta ve výši 25 000 Kč.¹⁵²

Pokud by se zánik odpovědnosti za přestupek posuzoval dle § 20 zákona o přestupcích, ve znění účinném 30. 6. 2017, dnem zániku odpovědnosti za přestupek by byl 24. 2. 2018, a to po uplynutí dvou let od jeho spáchání. Rozhodnutí o přestupku by nabylo právní moci dne 29. 3. 2018 a k zániku odpovědnosti za přestupek by tedy došlo ještě předtím. Pokud by však byl zánik odpovědnosti za přestupek posuzován podle zákona o odpovědnosti za přestupky, rozhodnutí o přestupku by nabylo právní moci nejdříve dne 3. 5. 2019, a to ještě předtím, než by došlo k zániku odpovědnosti za přestupek. Jednoroční promlčecí doba by byla dvakrát přerušena a běžela by od počátku, a to ode dne 25. 5. 2016, kdy bylo zahájeno řízení, a poté 3. 5. 2017, v den vydání rozhodnutí, kterým byl obviněný uznán vinným. Podle zákona o přestupcích zaniká odpovědnost za přestupek uplynutím nejpozději 2 let od jeho spáchání a dle zákona o odpovědnosti za přestupky by zanikla nejpozději po uplynutí 3 let od jeho spáchání. Tento rozdíl v čase způsobuje odlišný výsledek při posuzování promlčení odpovědnosti za přestupek dle výše uvedených zákonů.¹⁵³

Městský soud dále tvrdil, že specifikovaná část dotčeného ustanovení přestupkového zákona je v rozporu s čl. 40 odst. 6 LZPS. Podle kterého se trestnost činu posuzuje podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán. To platí i při ukládání trestu. Pozdější zákon by se použil pouze v případě, pokud by to bylo pro pachatele příznivější.¹⁵⁴ Jestliže by v tomto případě bylo aplikováno ustanovení dle přestupkového zákona, byl by užit zákon, který je pro obviněného méně příznivý.¹⁵⁵

Jako vedlejší účastník řízení se k návrhu na zrušení části zákona o odpovědnosti za přestupky vyjádřila i vláda ČR, jejíž názor je, že čl. 40 odst. 6 LZPS nebrání tomu, aby zákon stanovil, že v době promlčecí doby se dosud běžící promlčecí doba prodlužuje. Vláda má za to, že pachatel v době, kdy páchá

¹⁵² Tamtéž.

¹⁵³ Tamtéž.

¹⁵⁴ *Listina základních práv a svobod* čl. 40 odst. 6 LZPS.

¹⁵⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 4.2.2020, sp. zn. PL. ÚS 15/19.

svůj čin, nespolehá na to, že jeho jednání bude v budoucnu promlčeno, a z toho důvodu nemůže požadavek právní jistoty ohledně takové lhůty převážit nad zájmem na sjednocení právní úpravy přestupků.¹⁵⁶

Hlavním cílem nového přestupkového zákona je sjednotit právní úpravu přestupků a zároveň zavedení jednotných pravidel, které budou respektovat zásadu rovnosti. O zániku odpovědnosti za přestupek hovoří odlišně avšak se stejným významem například zákon o katastru nemovitostí, který zmiňuje lhůtu pro projednání přestupku. Či v zákoně o rybářství, který upravuje lhůtu pro zánik odpovědnosti za přestupky.

Ústavní soud z počátku posoudil aktivní věcnou legitimací pražského Městského soudu k podání návrhu na zrušení zákona. Dále rozebral možný rozpor s plenárním náležením Ústavního soudu ze dne 21. 12. 1993 sp. zn. Pl. ÚS 19/93, proti němuž se městský soud vymezil. Toto rozhodnutí Ústavního soudu tvrdí, že předpisy zabývající se promlčením trestní odpovědnosti a promlčecími lhůtami, zejména tedy ustanovení, které se zabývají tím, po jakou dobu může být čin stíhán, nejsou chápány jako předmět úpravy čl. 40 odst. 6 Listiny. Dále městský soud uvádí, že judikatura a právní teorie tvrdí, že promlčení trestní odpovědnosti, podobně jako promlčení odpovědnosti za přestupek, jsou institutem hmotného práva, nikoliv však práva procesního. Nález sp. zn. Pl. ÚS 19/93 se věnoval ústavnosti § 5 zákona o protiprávnosti komunistického režimu, který vnímáme jako snahu o projev diskontinuity s dřívějším režimem tzv. „komunistické totalitní diktatury“. Městský soud tvrdil, že není možné rovnat přijetí úpravy zpětně vylučující běh promlčecích lhůt pro některé trestné činy podle § 5 zákon o protiprávnosti komunistického režimu, který říká že „*do promlčecí doby trestných činů se nezapočítává doba od 25. února 1948 do 29. prosince 1989, pokud z politických důvodů neslučitelných se základními zásadami právního řádu demokratického státu nedošlo k pravomocnému odsouzení nebo zproštění obžaloby.*“¹⁵⁷ a snahu zákonodárce přijmout novou úpravu správního trestání.

Dle minulých rozhodnutí Ústavního soudu, dopadá čl. 40 odst. 6 Listiny i na správní trestání. Příkladem mohou být nálezy ze dne 13. 6. 2002 sp. zn. III. ÚS 611/01 (N 75/26 SbNU 253); ze dne 11. 7. 2007 sp. zn. II. ÚS 192/05 (N 110/46

¹⁵⁶ Tamtéž.

¹⁵⁷ Zákon č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu, § 5.

SbNU 11). Shodně se vyjádřil i Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 27. 10. 2004 č. j. 6 A 126/2002-27.

Pro posouzení návrhu je nutné zabývat se pojmem „trestnost“ v čl. 40 odst. 6 větě první LZPS a zjistit, jestli tam spadá i institut zániku odpovědnosti za přešupek uplynutím promlčecí doby v úpravě správního trestání. V již výše zmíněném nálezu sp. zn. Pl. ÚS 19/93 se Ústavní soud vyjádřil k vysvětlení pojmu *trestnost*. Ústavní soud zde poukazuje na skutečnost, že pojmy, které se užívají v ústavním právu, nutně obsahově neodpovídají pojmům, kterých se užívá v běžných zákonech. Ústavním soudem však nebyl shledán důvod, kvůli kterému by se v tomto případě odchyloval, u pojmu „trestnost“, od ustáleného výkladu, judikatury a závěrům trestněprávní nauky, s ohledem na čl. 40 odst. 6 LZPS. V trestně právní nauce a judikatuře se uvádí, že trestností jsou všechny podmínky, na kterých je závislý na výrok o vině a trestu, pod tento pojem tedy spadá i otázka vzniku, trvání a zániku trestnosti. Ústavní soud také odkázal na historickou literaturu, kde se zmiňuje, že promlčení pod trestnost patří.¹⁵⁸

Z toho Ústavní soud vyvodil, že zánik trestnosti je součástí v čl. 40 odst. 6 LZPS užitého pojmu trestnosti. V závěru pak Ústavní soud tvrdí, že napadená část přešupkového zákona je v rozporu s dotčeným článkem Listiny. Jelikož pozdější úprava trestnosti je v neprospěch obviněného. Ústavní soud tedy rozhodl o zrušení § 112 odst. 2 věta první zákona o odpovědnosti za přešupky.¹⁵⁹

5.2.2 Délka promlčecí doby

Vymezení délky promlčecí doby nalezneme v § 30 přešupkového zákona. Délka promlčecí doby v současné době činí 1 rok nebo 3 roky, pokud jde o přešupek, za který je zákonem stanovená sazba pokuty s horní hranicí alespoň 100 000 Kč.¹⁶⁰ Zvláštními zákony však může být stanovena jiná délka promlčecí doby. Například promlčecí doba u přešupků, jejichž skutkovou podstatu upravuje celní zákon, činí 6 let.¹⁶¹ Atomovým zákonem je délka promlčecí doby stanovena

¹⁵⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 4.2.2020, sp. zn. Pl. ÚS 15/19.

¹⁵⁹ Tamtéž.

¹⁶⁰ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přešupky a řízení o nich, § 30.

¹⁶¹ Zákon č. 242/2016 Sb., Celní zákon, § 50 odst. 1.

na 5 let.¹⁶² Jiná délka promlčecí doby je stanovena také zeměměřickým zákonem¹⁶³ a zákonem o ochraně hospodářské soutěže.¹⁶⁴

Délka promlčecí doby se rozděluje podle výše horní hranice sazby pokuty. Nižší promlčecí doba odpovídá nižší typové závažnosti přestupku a předpokládá se tedy i nižší složitost řízení o takovém přestupku. Při vyšší typové závažnosti přestupku je tedy promlčecí doba delší.¹⁶⁵

Dále je potřeba zmínit to, že reálná výše pokuty, zda byl uložen správní trest, nebo od něj bylo upuštěno, není potřebné pro stanovení délky promlčecí doby.¹⁶⁶ Výše sazby pokuty odráží typovou závažnost protiprávního jednání, které se označuje jako přestupek. V případě, kdy je horní hranice pokuty 10 000 Kč, lze z toho usuzovat, že se jedná o spíše bagatelní přestupek, pokud by však horní hranice sazby pokuty byla nejméně 100 000 Kč, jedná se o typově závažnější přestupek. Výše zmíněná horní hranice sazby pokut alespoň 100 000 Kč je v dnešní době zakotvena ve více právních předpisech (v některých samozřejmě i vyšší).¹⁶⁷

Fyzické osoby porušující specifické právní povinnosti v různých oblastech státní správy, ale i právnické osoby a podnikající fyzické osoby. Je potřebné zmínit, že terminologie *de facto* hovoří o prekluzivní, nikoliv promlčecí lhůtě, je k ní přihlíženo z úřední povinnosti a po jejím uplynutí odpovědnost za přestupek zaniká.¹⁶⁸

V souladu s užitím pojmu promlčecí doba v § 34 trestního zákoníku, kde se dále hovoří o promlčení trestní odpovědnosti, se ve správním právu ujal pojem promlčecí doba, nikoliv lhůta.¹⁶⁹ K tomuto názoru se přiklání i Nejvyšší správní

¹⁶² Zákon č. 263/2016 Sb., *Atomový zákon*, § 198.

¹⁶³ Zákon č. 200/1994 Sb., *o zeměměřictví* a o změně a doplnění některých zákonů souvisejících s jeho zavedením, § 17b odst. 4.

¹⁶⁴ Zákon č. 143/2001 Sb., *o ochraně hospodářské soutěže* a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), § 23 odst. 1.

¹⁶⁵ SLABÝ, Antonín, VAVERA, František. *Zákon o odpovědnosti za přestupky: praktický průvodce*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-683-5., s. 136.

¹⁶⁶ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 185.

¹⁶⁷ SLABÝ, Antonín, VAVERA, František. *Zákon o odpovědnosti za přestupky: praktický průvodce*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-683-5., s. 136.

¹⁶⁸ FRUMAROVÁ, Kateřina. *Správní trestání*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-250-9, s. 72.

¹⁶⁹ Srov. K upřednostnění zachování slovního spojení promlčecí doba a nikoli prekluzivní doba došlo, dle důvodové zprávy (s. 93), z důvodu ujednocení terminologie užívané v trestním právu hmotném, kde zákonodárce rovněž pracuje s „promlčením trestní odpovědnosti.“

soud ve svém rozsudku. „Nejvyšší správní soud je předně nucen terminologicky upřesnit, že v daném případě nejde o lhůtu, jak tento časový úsek pojímali účastníci řízení i krajský soud, nýbrž o dobu. V případě lhůty se totiž jedná o časový úsek stanovený k uplatnění práva (u osoby, správního orgánu, soudu atd.), jako příklad lze uvést lhůtu promlčecí. Dobou se potom rozumí časový úsek, jehož uplynutím vzniká, zaniká nebo se mění právo či povinnost, a to bez dalšího, tj. bez nutnosti vyvolat právem předvídaný následek zvláštním projevem vůle.¹⁷⁰

O takový případ se přitom zjevně jednalo i v soudem projednávané věci „neboť nárok na odpočet bodů z registru řidičů vzniká po uplynutí zákonem vymezeného časového úseku bez dalšího, mj. bez potřeby vyvolat tento právní následek zvláštním projevem vůle, například v podobě žádosti o odpočet bodů; ustanovení § 123e odst. 1 zákona o silničním provozu příslušné časové úseky ostatně samo výslovně označuje za doby. Na tomto poznatku nemůže nic změnit, že § 122 občanského zákoníku z roku 1964 rozlišení pojmů lhůta a doba opomíjel, a toto bylo výslovně zakotveno do § 605 a navazujících ustanovení nového občanského zákoníku.“¹⁷¹

Tato právní úprava si za cíl udává sjednocení roztržité právní úpravy doby, jejímž uplynutím zanikne odpovědnost za přešpek a jiný správní delikt. V jiných zákonech je promlčecí doba často upravena odlišně. Jedná se většinou o kombinace subjektivních lhůt, které bývají zpravidla tříleté, dvouleté, případně jednoleté. Dále se zde vyskytují objektivní lhůty pro zahájení řízení o správním deliktu, které jsou zpravidla dvouleté, tříleté, popřípadě pětileté.¹⁷²

Jako poslední je vhodné zmínit kombinaci subjektivních a objektivních lhůt pro ukládání sankce, či pro zahájení řízení o správním deliktu ve spojení s objektivní lhůtou nebo pro uložení sankce.¹⁷³

Jedná se o lhůty prekluzivní, jejichž běh se nestaví ani nepřerušuje. Ustanovení, které určuje dobu k zániku trestnosti deliktu, je hmotněprávním institutem, ne však jen procesní překážkou správního postihu. Ustanovení úzce souvisí s uplatňováním zásady *nullun crimen sine lege*, jelikož do stanovení

¹⁷⁰ Rozsudek Nejvyššího správní soudu čj. 7 As 95/2011-108 ze dne 19. 9. 2019.

¹⁷¹ Tamtéž.

¹⁷² SLABÝ, Antonín, VAVERA, František. *Zákon o odpovědnosti za přestupky: praktický průvodce*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-683-5., s. 136-137.

¹⁷³ Tamtéž, s. 137.

podmínek trestnosti činu je nutné zahrnout nejen jeho vymezení, ale i jaké činy jsou trestné, a jak dlouho, tedy po jakou dobu, je můžeme stíhat. „Nejvyšší správní soud dovodil, že s ohledem na právo na spravedlivý proces je třeba, aby soudy přihlížely k zániku odpovědnosti za správní delikty z důvodů uplynutí lhůty stejně, jako je tomu u trestních činů z moci úřední, a není tedy třeba, aby tuto skutečnost žalobce namítal.“¹⁷⁴

Konstrukce lhůt pro zánik odpovědnosti za správní delikt, která se v dnešní době používá v jiných zákonech, způsobuje v aplikační praxi určité obtíže. Převážně pro určení počátku běhu subjektivní lhůty pro zahájení řízení o správním deliktu, to více rozebírá i ustálená judikatura například v rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 10. února 1995. sp. zn. 7 S 147/94.¹⁷⁵

5.2.2.1 Postupné prodlužování promlčecí doby přestupků

V původním zákoně o přestupcích č. 200/1990 Sb, bylo stanoveno, že je potřeba obecně projednat přestupek v době jednoho roku od jeho spáchání¹⁷⁶, jinak odpovědnost za tento přestupek zaniká, po novelizace zákonem č. 204/2015 Sb., však došlo k prodloužení doby pro projednání přestupků na dva roky.

V současné právní úpravě, jak už jsem zmínila výše, činí délka promlčecí doby přestupku zásadně jeden rok, respektive tři roky u přestupků, kde je horní hranice sazby pokuty alespoň 100 000 Kč.¹⁷⁷

Z důvodu toho, aby řízení o přestupku nebylo protahováno nad přijatelnou míru, byla omezena celková doba řízení, nejpozději tři roky od spáchání přestupku zaniká odpovědnost za přestupek a jedná-li se o přestupky, u kterých byla stanovena horní hranice sazby pokuty alespoň 100 000 Kč, zaniká odpovědnost nejpozději pět let od jeho spáchání.¹⁷⁸

Domnívám se, že je vhodné zmínit i trestně právní úpravu. V trestním zákoníku rovněž zaniká trestní odpovědnost uplynutím promlčecí doby. Délka promlčecí doby u trestních činů činí například tři roky u trestných činů, jejichž horní hranice trestní sazby odnětí svobody je nižší než tři léta, dále pět let, u

¹⁷⁴ Tamtéž, s. 137.

¹⁷⁵ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 10. února 1995. sp. zn. 7 S 147/94.

¹⁷⁶ JEMELKA, Luboš. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení: komentář*. Vyd. 2. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-501-5. s. 124.

¹⁷⁷ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 30.

¹⁷⁸ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 182-185.

trestných činů, u kterých je stanovena horní hranice trestní sazby odnětí svobody nejméně tři léta.¹⁷⁹

V případě porovnání maximálních délek promlčecích dob u výše zmíněných trestních činů a přestupků vyvstává otázka, jestli lze přestupky a trestné činy posuzovat jako srovnatelně společensky nebezpečné.

Další otázkou je, zda to odůvodňuje podobně dlouhé promlčecí doby k zániku odpovědnosti za ně. Prodloužení maximální délky trvání promlčecí doby u přestupků může být také reakce na „průtahy“ ze stran osob, které jsou z přestupku obviněny, a těmito průtahy se jim tedy daří unikat potrestání za spáchání těchto přestupků. Domnívám se tedy, že je možné, že se promlčecí doba přestupků v budoucnu opět upraví.

5.2.3 Běh promlčecí doby

Běh promlčecí doby nalezneme v přestupkovém zákoně v § 31, který upravuje běh promlčecí doby, obdobně s úpravou trestního zákoníku v § 34 odst. 2. Dnem následujícím po dni spáchání přestupku začíná běžet promlčecí doba (tedy po dni naplnění znaků jeho skutkové podstaty), pokud je však jedním ze znaků přestupku zásah do hmotného předmětu útoku, promlčecí doba běží ode dne následujícím po dni, kdy účinek nastal.¹⁸⁰ U přestupků, které pachatel spáchal opomenutím ve smyslu § 10 přestupkového zákona, začne běh promlčecí doby dnem následujícím po dni, kdy měla či mohla být povinnost vykonána.¹⁸¹

Zvláštní úpravou prochází promlčecí doba u přestupků pokračujících, hromadných a trvajících. V případě pokračujícího přestupku počíná lhůta běžet dnem následujícím po dni, kdy došlo k poslednímu dílčímu útoku, u hromadného dnem následujícím po dni, kdy došlo k poslednímu útoku, a u přestupku trvajícím dnem následujícím po dni, kdy byl odstraněn protiprávní stav.¹⁸² „*Pokračující i trvající přestupky totiž při posuzování zániku odpovědnosti ve smyslu § 20 odst. 1*

¹⁷⁹ ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GŘIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ, Lukáš BOHUSLAV a kolektiv. *Trestní právo hmotné*. 9., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7598-764-8., s. 323-327.

¹⁸⁰ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7, s. 283.

¹⁸¹ KUČEROVÁ, Helena. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích*: s komentářem a judikaturou. Praha: Leges, 2017. Komentátor. ISBN 978-80-7502-211-0, s. 182

¹⁸² Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 31 odst. 2.

zákona o přestupcích vykazují podobné znaky. Také u pokračujícího deliktu je pro počátek běhu promlčecí doby rozhodné ukončení celé protiprávní činnosti, tj. rozhodující je okamžik, kdy byl spáchán poslední dílčí útok deliktu. Počátek běhu promlčecí doby se tedy neodvíjí samostatně od spáchání jednotlivých (některých) dílčích útoků pokračujícího deliktu, ale až od ukončení jednání u posledního dílčího útoku.“¹⁸³

V případě, že se pachatel dopustí více přestupků, běží promlčecí doba pro každý přestupek zvlášť, nezávisle na tom, jestli je řízení konáno společně.¹⁸⁴ Což je v přestupkovém zákoně výslovně stanoveno, na toto ustanovení navazuje zákon v § 88 odst. 3 přestupkového zákona, kde je upraveno společné řízení, v němž mohou být projednávány přestupky, které byly spáchány pouze do okamžiku zahájení řízení o přestupku.¹⁸⁵

Domnívám se, že je vhodné zmínit, že to, zda musí rozhodnutí o přestupku v promlčecí době nabýt právní moci, vychází z judikatury, v přestupkovém zákoně na tuto otázku odpověď totiž nenalezneme.

Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku zmiňuje toto: „Z procesu hlediska jde o konečný výsledek určitého postupu správního orgánu. Nelze připustit, aby rozhodnutí o přestupku nabylo právní moci až po uplynutí prekluzivní lhůty. Pod pojem „projednat“ je totiž třeba zahrnout i konečný výsledek postupu správního orgánu, tedy nabytí právní moci, s níž jsou spojeny významné právní následky. Teprve v okamžiku nabytí právní moci je rozhodnutí o přestupku úplně a neměnné.“¹⁸⁶ Dospěl tedy k závěru, že rozhodnutí musí nabýt právní moci v promlčecí době.

Judikatura dále uvádí, že „nejvyšší správní soud tedy dovozuje, že, patří-li přestupky do kategorie trestního obvinění, je třeba, aby soud přihlédl k zániku odpovědnosti za přestupek (tedy, jinak řečeno, k promlčení řízení o přestupku) z úřední povinnosti, a to proto, aby byl zachován jednotný postup v kategorii trestního obvinění, a učiněno tak zadost čl. 6 odst. 1 první větě Úmluvy.“¹⁸⁷

¹⁸³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30.7.2014, č.j. 8 As 33/2014-39.

¹⁸⁴ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 31.

¹⁸⁵ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 88 odst. 3.

¹⁸⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2010, č.j. 7 As 61/2010-89.

¹⁸⁷ Rozsudek Nejvyššího správní soudu ze dne 15. 12. 2005, čj. 3 AS 57/2004-39.

Přestupkový zákon neobsahuje žádná speciální pravidla pro počítání času. Pro běh promlčecí doby platí obecná pravidla času, to vyplývá jak z nálezu ústavního soudu,¹⁸⁸ tak z vyjádření Vrchního soudu v Praze: „*nestanoví-li zákon výslovně něco jiného o běhu a počítání hmotněprávní prekluzivní lhůty pro uložení sankce za jiný správní delikt, nelze se dovolávat předpisu, upravujícího běh procesních lhůt (§ 27 správního řádu), ani předpisu, upravujícího právní vztahy zcela jiné (§ 122 občanského zákoníku). Lhůta se počítá podle přirozeného běhu času (a momento ad momentum) a neprodlužuje se, připadá-li její poslední den na sobotu nebo neděli.*“¹⁸⁹

Konec promlčecí doby je stanoven na konec dne, tj. 24:00 hod, který je pojmenováním shodný se dnem, kdy došlo ke skutečnosti, která určuje počátek promlčecí doby (bez ohledu na to, zda je takový den svátkem, sobotou nebo nedělí). Pokud by byl přestupek spáchán dne 25. 12. 2022, uplyne obecná jednorozční promlčecí doba dne 25. 12. 2023 (s koncem dne bez ohledu na to, zda se jedná o svátek), pokud by však nedošlo k jejímu stavení či přerušení).¹⁹⁰

5.2.4 Stavení a přerušení promlčecí doby

5.2.4.1 Stavení promlčecí doby

Stavení promlčecí doby najdeme upravené v § 32 přestupkového zákona. Do promlčecí doby se při stavení určitá doba nezapočítává. Promlčecí doba pokračuje dál po odpadnutí zákonného důvodu stavení.¹⁹¹ Pro stavení stejně jako pro přerušení promlčecí doby, které rozebereme v následující podkapitole, našel zákonodárce inspiraci v § 34 trestního zákoníku, který stanoví jednak jaká doba se do promlčecí doby (stavení promlčecí doby) nezapočítává a jednak čím se přerušuje promlčecí doba (současně s tím, že přerušením promlčecí doby počne nová promlčecí doba). „*Trestní odpovědnost za trestný čin zaniká uplynutím promlčecí doby, jež je dále diferencovaná v závislosti na závažnosti spáchaného trestného činu.*“¹⁹² V procesní rovině můžeme ke srovnání použít také § 173 trestního řádu, který upravuje přerušení trestního stíhání.¹⁹³

¹⁸⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 17. 12. 1997, sp. sz. Pl ÚS 33/97.

¹⁸⁹ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 8. 1998, sp. zn. 6 A 69/96-34.

¹⁹⁰ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 186.

¹⁹¹ FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMAROVÁ, Eva HORZINKOVÁ a Martin ŠKUREK. *Správní právo trestní*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2021. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-531-9, s. 100 -101.

¹⁹² Zákon č. 40/2009 Sb., *Trestní zákoník*, § 34.

¹⁹³ Zákon č. 141/1961 Sb., *Trestní řád*, § 160 odst. 4

Vymezení překážek běhu promlčecí doby upravuje přestupkový zákon v § 32 odst. 1, upraveny jsou zde čtyři překážky běhu promlčecí doby (jestliže tyto překážky odpadnou, běh promlčecí doby pokračuje, obnovuje se anebo navazuje na dosud uplynulou část promlčecí doby)

„ a) po kterou se pro tentýž skutek vedlo trestní řízení,

b) po kterou bylo řízení o přestupku přerušeno proto, že bylo možné očekávat uložení trestu obviněnému z přestupku za jiný skutek v trestním řízení, přičemž správní trest, který lze uložit v řízení o přestupku, je bezvýznamný vedle trestu, který by bylo možné uložit v trestním řízení,

c) po kterou se o věci vedlo soudní řízení správní,

d) po kterou trvalo podmíněné upuštění od uložení správního trestu.“¹⁹⁴

První překážkou běhu promlčecí doby, kterou přestupkový zákon zmiňuje, je případ, že by se pro tento skutek vedlo trestní řízení. Toto ustanovení má za cíl předejít situacím, kdy by osoba nebyla odsouzena za trestný čin, avšak ani za přestupek, jelikož by mezitím došlo k promlčecí, v důsledků změn v právní kvalifikaci skutku.¹⁹⁵ V této souvislosti je vhodné vysvětlit pojem trestní řízení.

Trestní řízení je zkráceně veškerý proces, který upravuje trestní řád v § 12 odst. 10. Trestní řízení běží, ode dne sepsání záznamu, o zahájení úkonů trestního řízení. Může však začít běžet také dnem, kdy byly provedeny neodkladné a neopakovatelné úkony, které bezprostředně předchází sepsání záznamu, nebo dnem, kdy bylo zahájeno trestní stíhání osoby, tedy obviněného. Den, kdy usnesení státního zástupce, policejního orgánu nebo soudu o odevzdání věci příslušnému orgánu k projednání přestupku či usnesení o postoupení, nabylo právní moci, dnem, na který je stanoven konec trestního řízení.¹⁹⁶ Do počítání doby u trestního řízení se počítá i lhůta k podání dovolání, respektive doba, než soud o podaném dovolání rozhodne.¹⁹⁷ Dále je to například doba od provedení potřebných, neodkladných a neopakovatelných úkonů, kterým předchází sepsání záznamů, v případě hrozícího nebezpečí z prodlení. Co považujeme za neodkladný úkon upravuje § 160 odst. 4 trestního řádu ... “*Neodkladným úkonem*

¹⁹⁴ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 32 odst. 1

¹⁹⁵ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 187.

¹⁹⁶ Zákon č. 141/1961 Sb., *Trestní řád*, § 12 odst. 10.

¹⁹⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2015, sp. zn. 8 Tdo 575/2015-28.

*je takový úkon, který vzhledem k nebezpečí jeho zmaření, zničení nebo ztráty důkazu nesnese z hlediska účelu trestního řízení odkladu na dobu, než bude zahájeno trestní stíhání. Neopakovatelným úkonem je takový úkon, který nebude možno před soudem provést.*¹⁹⁸

Ke stavení promlčecí doby nepostačí například předání věci orgánu činném v trestním řízení dle § 64 přestupkového zákona. Prosté předání věci může mít vážně dopady například, kdyby nastala situace, že by orgán činný v trestním řízení dospěl k závěru, že v této konkrétní věci nejde o podezření z trestného činu a bez zahájení úkonů trestního řízení by věc sám zpět předal orgánu správnímu, který je příslušný k projednání přestupku.¹⁹⁹

Ke stavení promlčecí doby nedojde ani u postupu orgánu policie, v případě, kdyby orgán policie činil šetření nezbytné k zajištění důkazů nezbytných pro následné dokazování před správním orgánem, pokud okolnosti nasvědčují tomu, že byl spáchán přestupek. Zároveň v případě, kdy policie koná nezbytná šetření pro zjištění osoby podezřelé ze spáchání přestupku.²⁰⁰

Do promlčecí doby se také nezapočítává doba, kdy se ve věci vedlo soudní řízení správní.²⁰¹ Soudní řád správní v § 32 říká, že řízení je zahájeno dnem, kdy návrh došel k soudu. Návrhem je v této věci myšlena pravděpodobně žaloba proti rozhodnutí o přestupku a zároveň kasační stížnost proti rozhodnutí krajského soudu o žalobě proti rozhodnutí o přestupku.²⁰²

Poslední překážkou běhu promlčecí doby je doba, po kterou trvalo podmíněné upuštění od uložení správního trestu dle § 42 přestupkového zákona. Právní moc rozhodnutí o přestupku, který obsahuje výrok o podmíněném upuštění od uložení správního trestu, je považován za počátek stavení promlčecí doby. Konec stavení promlčecí doby nastává až právní mocí nového rozhodnutí podle § 99 odst. 2 přestupkového zákona, zrušujícím výrok o podmíněném upuštění od uložení správního trestu a ukládá pachateli správní trest. Stavení promlčecí doby má v tomto případě za úkol řádně potrestat pachatele, který neuhradil škodu

¹⁹⁸ Zákon č. 141/1961 Sb., *Trestní řád*, § 160 odst. 4.

¹⁹⁹ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 187.

²⁰⁰ Tamtéž, s. 187 – 188.

²⁰¹ FRUMAROVÁ, Kateřina. *Správní trestání*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-250-9, s. 71.

²⁰² Zákon č. 150/2002 Sb., *Soudní řád správní*, §32.

způsobenou přestupkem a nevydal bezdůvodné obohacení, které přestupkem získal.²⁰³

5.2.4.2 *Přerušeni promlčecí doby*

Přerušeni promlčecí doby upravuje přestupkový zákon v § 32 odst. 2. Stavení a přerušeni promlčecí doby jsou dva rozdílné instituty. Nejvyšší správní soud se k tomuto rozdílu mezi stavením a přerušeni promlčecí doby postavil takto: „*Přerušeni dochází k přetržení prekluzivní lhůty a k započeti běhu lhůty nové, zatímco stavení znamená pouze její pozastavení s tím, že lhůta po určité době neběží a poté pokračuje její běh dále.*“²⁰⁴

Promlčecí doba může být přerušena ze zákona taxativně stanovenými důvody, které nalezneme v ustanovení § 32 odst. 2 přestupkového zákona:

„a) *oznámením o zahájení řízení o přestupku,*

b) *vydáním rozhodnutí, jímž je obviněný uznán vinným,*

c) *vydáním rozhodnutí o schválení dohody o narovnání;*

přerušeni promlčecí doby počíná promlčecí doba nová.“²⁰⁵

Oznámením rozumíme dle § 78 odst. 2 přestupkového zákona doručení oznámení o zahájení řízení podezřelému z přestupku nebo ústní vyhlášení takového oznámení. Společné řízení se zahajuje, až když je doručeno oznámení o zahájení řízení všem osobám podezřelým z přestupku.²⁰⁶

Kdežto vydání je dle § 71 odst. 2 správního řádu, „*předání stejnopisu písemného předání stejnopisu písemného vyhotovení rozhodnutí k doručení podle § 19 správního řádu, popřípadě jiný úkon k jeho doručení, provádí-li je správní orgán sám (na písemnosti nebo poštovní zásilce se tato skutečnost vyznačí slovy: "Vypraveno dne:"), případně ústní vyhlášení rozhodnutí, pokud má účinky oznámení (§ 72 odst. 1 správního řádu), či vyvěšení veřejné vyhlášky, je-li doručováno podle § 25 správního řádu.*“²⁰⁷

²⁰³ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 189.

²⁰⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2012, č.j. 9 Afs 72/2011-218.

²⁰⁵ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 32 odst. 2.

²⁰⁶ SLABÝ, Antonín, VAVERA, František. *Zákon o odpovědnosti za přestupky: praktický průvodce*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-683-5., s. 238-239.

²⁰⁷ Zákon č. 150/2002 Sb., Soudní řád správní, §71 odst. 2.

U rozhodnutí jde převážně o prvoinstanční rozhodnutí, kdy je obviněný uznán vinným nebo kterým je schválena dohoda o narovnání. Při vydání rozhodnutí v přezkumném řízení dle § 97 správního řádu nedojde k přerušení běhu doby, která byla určena k projednání přestupku a k začátku běhu nové doby. Nedochozí však ani ke stavení doby, která byla určena k projednání přestupku v přezkumném řízení.²⁰⁸

Obecně se neprojednává přestupek, kde uplynul jeden rok, respektive tři roky od jeho spáchání. Běh promlčecí doby se v zákoně o přestupcích přeruší, v následujících případech, a to když dojde k zahájení řízení o přestupku, k vydání rozhodnutí o přestupku, který uznává obviněného vinným, případně k doručení příkazu o uložení pokuty obviněnému.²⁰⁹

Jestliže existuje pochybnost o počátku promlčecí doby, je vhodné použít zásadu *in dubio pro reo*, to říká ve své učebnici Vladimír Solnař.²¹⁰

V některých případech po přerušení promlčecí doby, běží nová promlčecí doba. Pro případ přerušení je v zákoně stanovena doba, kdy nejpozději od spáchání přestupku zanikne odpovědnost za tento přestupek, nejpozději 3 roky. Jestliže jde o přestupek, kde je zákonem stanovena sazba pokuty s horní hranicí alespoň 100 000 Kč, zanikne odpovědnost za přestupek nejpozději 5 let od jeho spáchání. Podle § 32 odst. 1 přestupkového zákona se do této doby nezapočítává doba, kdy trvala některá z výše uvedených skutečností stavení promlčecí doby.²¹¹

Zvláštní zákon v některých případech může pro zánik odpovědnosti stanovit jinou maximální dobu, za účelem omezit prodlužování promlčecích dob, a to např. dle § 34 odst. 1 zákona č. 19/1997 Sb., o některých opatřeních souvisejících se zákazem chemických zbraní. V případě, že byla promlčecí doba přerušena, zaniká odpovědnost za přestupek nejpozději 8 let od jeho spáchání.²¹²

²⁰⁸ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-772-9. s. 293.

²⁰⁹ SLABÝ, Antonín, VAVERA, František. *Zákon o odpovědnosti za přestupky: praktický průvodce*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-683-5., s. 141-142.

²¹⁰ SOLNAŘ, Vladimír, Jaroslav FENYK a Dagmar CÍSAŘOVÁ. *Základy trestní odpovědnosti: systém českého trestního práva*. Vyd. 1., (Jako Základy trestní odpovědnosti vyd. 2.). Praha: Orac, 2003. ISBN 80-86199-74-6, s. 426

²¹¹ SLABÝ, Antonín, VAVERA, František. *Zákon o odpovědnosti za přestupky: praktický průvodce*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-683-5., s. 141-142.

²¹² Zákon č. 19/1997 Sb., o některých opatřeních souvisejících se zákazem chemických zbraní, § 34 odst. 1.

To samé platí například pro zákon o komoditních burzách²¹³ nebo pro zákon o povinném značení lihu.²¹⁴ Zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení stanoví maximální promlčecí dobu na 5 let, v případě závažnějšího přestupku je promlčecí doba stanovena na 7 let.²¹⁵

Přerušením a stavením promlčecí doby se zabýval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 9. 12. 2020, který došel k závěru, že stěžovatelka v tomto případě podala žalobu včas, a to do jednoho roku od data spáchání přestupku. První správní rozhodnutí bylo vydáno dne 24. 2. 2016 a uznalo obviněnou odpovědnou podle § 32 odst. 2 písm. b) nového přestupkového zákona. Tím byla původní promlčecí lhůta přerušena a nová lhůta v délce jednoho roku začala běžet. Doba soudního řízení správního se nepočítala, tj. od data podání žaloby, tedy 24. 6. 2016, až do právní moci prvního rozsudku krajského soudu dne 14. 9. 2016, kterým bylo zrušeno první odvolací rozhodnutí žalovaného.²¹⁶

Nejvyšší správní soud reagoval takto: *Ke dni nabytí právní moci předmětného rozsudku tedy z promlčení doby doposud uplynuly přesně 4 měsíce; zbývajících 8 měsíců (neb promlčení doba je 1 rok) uplynulo 14. 5. 2017. Do tohoto okamžiku však nenastala žádná další skutečnost či událost ve smyslu § 32 odst. 1 či 2 nového přestupkového zákona, která by tuto dobu přerušovala nebo stavěla; žalovaný až dne 30. 10. 2017 zrušil původní prvostupňové správní rozhodnutí a teprve 22. 11. 2017 (za účinnosti nového přestupkového zákona) bylo vydáno nové prvostupňové správní rozhodnutí, jímž byla stěžovatelka znovu uznána odpovědnou. K zániku odpovědnosti za stěžovatelkou spáchaný přestupek tedy dle nového přestupkového zákona došlo již dne 14. 5. 2017.*²¹⁷

Nejvyšší správní soud uznal, že došlo k prekluzi stěžovatelčiny odpovědnosti za spáchaný přestupek a napadený rozsudek krajského soudu a obě rozhodnutí správních orgánů zrušil. V případě, že by je nezrušil, vznikl by důvod pro zrušení tohoto rozhodnutí u Ústavního soudu.²¹⁸

5.3 Smrt fyzické osoby

Smrt fyzické osoby nalezneme v § 29 písm. b) přestupkového zákona.

²¹³ Zákon č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách, § 36b odst. 2.

²¹⁴ Zákon č. 307/2013 Sb., o povinném značení lihu, § 68 odst. 2.

²¹⁵ Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, § 54a odst. 1.

²¹⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 12. 2020, č.j. 2 As 385/2019-30.

²¹⁷ Tamtéž.

²¹⁸ Tamtéž.

Jedním z důvodů zániku trestnosti a zániku práva na výkon sankce je smrt pachatele, s ohledem na to, že odpovědnost za přestupky má subjektivní charakter.

Subjekt charakterizující pachatele přestupku je jedním ze znaků skutkové podstaty přestupku, což je podstatné pro zdůvodnění podmínek zániku trestnosti. S touto právní skutečností, tedy se smrtí pachatele, právní řád spojuje zánik právní osobnosti podle § 23 občanského zákoníku a je na ni kladen okamžik zániku odpovědnosti za přestupek.²¹⁹

Prohlášení za mrtvého se nepovažuje za samostatný důvod zániku odpovědnosti za přestupek, pokud bude však člověk prohlášen za mrtvého, určí soud také den smrti dle § 26 občanského zákoníku. Pokud zemře fyzická osoba, podnikající odpovědnost za přestupek zaniká pouze v tom případě, kdy fyzická osoba nemá právního nástupce dle § 34 odst. 1 přestupkový zákon. V případě smrti podnikající fyzické osoby může v její podnikatelské činnosti pokračovat jiná podnikající fyzická osoba nebo právnická osoba.²²⁰

V případě úmrtí pachatele přestupku nepřechází odpovědnost za tento přestupek na dědice, jelikož odpovědnost za přestupek je subjektivní. Pokud však pachatel zemře po pravomocném rozsudku viny či uložení sankcí, přejde pak povinnost, která vyplývá z rozhodnutí o přestupku, na dědice jako dědický dluh podle § 470 a § 472 občanského zákoníku.²²¹

Pro sankce, které nejsou osobního charakteru, jako například napomenutí a zákaz činnosti, platí, že nepřechází na dědice. To chápeme ze zásady individuální odpovědnosti za spáchání přestupku fyzickou osobou, která říká, že nelze fyzické osobě přičíst následek za protiprávní jednání, které touto osobou nebylo spácháno.²²² Dojde-li tedy k úmrtí pachatele až v době po zahájení řízení o přestupku, správní orgán řízení usnesením zastaví.²²³ V případě, že fyzická osoba zemřela před zahájením řízení o přestupku, bude věc usnesením správním orgánem odložena bez zahájení řízení.²²⁴

²¹⁹ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 191.

²²⁰ FRUMAROVÁ, Kateřina. *Správní trestání*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-250-9, s. 72 - 73.

²²¹ Tamtéž, s. 72 - 73.

²²² PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 191.

²²³ Zákon č. 250/2016 Sb., *o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*, § 86 odst. 1 písm. k).

²²⁴ Tamtéž, § 76 odst. 1 písm. g).

Dále se domnívám, že je potřebné rozebrat institut právní osobnosti, kterou jsem již lehce zmínila výše. Každá osoba má právní osobnost od narození do smrti, což nalezneme v § 23 občanského zákoníku.²²⁵

Důkazem smrti člověka je veřejná listina, která je vystavena po prohlednutí těla mrtvého stanoveným způsobem. V případě, že by tělo mrtvého nebylo nalezeno a není možné prohlédnout ho stanoveným způsobem, je dle občanského zákoníku možné prohlásit člověka za mrtvého i bez návrhu soudu, jestliže byl člověk účasten takové události, že se jeho smrt jeví téměř jistá vzhledem k nastalým okolnostem. Soud v rozhodnutí určí den, který bude dnem smrti.²²⁶

V komentáři občanského zákoníku můžeme najít rozdíl mezi smrtí fyzické osoby a zánikem právnické osoby, který říká že „*smrtí fyzické osoby zaniká její právní osobnost a samozřejmě též svéprávnost. Zánikem právnické osoby též zaniká její právní osobnost s tím, že v určitých situacích dochází k přechodu práv a povinností právnické osoby na právního nástupce. U osoby fyzické takového univerzální právní nástupnictví z povahy věci, resp. její podstaty možné není (dědické právo je právo na pozůstalost či na poměrný podíl z ní).*“²²⁷

5.3.1 Přejedání a zánik odpovědnosti podnikající fyzické osoby za přestupek

Přejedání a zánik odpovědnosti podnikající fyzické osoby za přestupek upravuje přestupkový zákon v § 34 odst. 1. K zániku odpovědnosti u podnikající fyzické osoby dochází stejným způsobem jako u fyzické osoby, jelikož podnikající fyzická osoba je stále fyzickou osobou.²²⁸

Rozdíl nastává tehdy, když po smrti podnikající fyzické osoby pokračuje v podnikatelské činnosti jiná osoba, kdy na tuto osobu přejde odpovědnost podnikající fyzické osoby za přestupek. Jestliže v podnikatelské činnosti pokračuje více osob, každá z těchto osob odpovídá za přestupek tak, jako by jej spáchala.²²⁹

²²⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, §23.

²²⁶ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, §26.

²²⁷ LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část* (§ 1 - 654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, ISBN 978-80-7400-852-8., s. 631-632.

²²⁸ JEMELKA, Luboš. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Beckova edice komentovaného zákona. ISBN 978-80-7400-772-9, s. 280.

²²⁹ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 34.

V živnostenském zákoně zákonodárce uvádí, které osoby mohou v případě smrti podnikající fyzické osoby v podnikatelské činnosti pokračovat až do skončení řízení o projednání dědictví. Může to být například správce pozůstalosti, vykonavatel závěti, dědicové ze zákona i ze závěti, pozůstalý manžel nebo partner, který splňuje zákonem stanovenou podmínku.²³⁰ Zpravidla však smrtí podnikatele zaniká i živnostenské oprávnění.²³¹

Osoby, které se rozhodnou v předchůdcově provozování živnosti pokračovat, jsou povinny ve stanovené lhůtě živnostenskému úřadu oznámit, že v této činnosti chtějí pokračovat. Pokud tedy dojde k pokračování v podnikatelské činnosti, dojde k přechodu odpovědnosti podnikající fyzické osoby za přešůpek na všechny pokračovatele *ex lege*.²³² U určování druhu správních trestů a jejich výměry se u právních nástupců přihlíží zejména k tomu, v jakém rozsahu na ně přechází výnosy a užitky či jiné výhody ze spáchaného přešůpku. Pokud by bylo více právních nástupců, bude se přihlížet k tomu, jestli některý z nich pokračuje v činnosti, při které byl daný přešůpek spáchan dle § 37 písm. h) přešůpkového zákona.²³³

Nemusí se však vždy jednat jen o pokračování v provozování živnosti při úmrtí podnikatele, pokračování v podnikatelské činnosti, která nespádá do působnosti živnostenského zákona, je upraveno také v jiných zákonech.

Příkladem je § 27 odst. 1 zákona o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování. V případě smrti poskytovatele zdravotních služeb, pokud se nejedná o osoby uvedené v § 16 odst. 2, může na základě oprávnění zemřelého k poskytování zdravotních služeb v těchto službách pokračovat jiná fyzická nebo právnická osoba, pokud má tato osoba oprávnění užívat zdravotnické zařízení, které poskytovala osoba zemřelá, dále splňuje zákonem dané podmínky a do 15 dne ode dne smrti poskytovatele písemně oznámí správnímu orgánu, který je ve věci příslušný, že chce pokračovat v poskytování zdravotních služeb.²³⁴

Na odpovědnost za spáchaný přešůpek nemá žádný vliv to, že podnikající fyzická osoba přestane podnikat, či to, že dojde k zániku živnostenského

²³⁰ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), § 13.

²³¹ Tamtéž, § 57 odst. 1 písm. a).

²³² JEMELKA, Luboš. *Zákon o odpovědnosti za přešůpky a řízení o nich: Zákon o některých přešůpcích: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Beckova edice komentovaného zákona. ISBN 978-80-7400-772-9, s. 281.

²³³ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přešůpky a řízení o nich, § 37 písm. h).

²³⁴ Zákon č. 372/2011, o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, § 27 odst. 1.

oprávnění.²³⁵ Městský soud v Praze se k tomu vyjádřil takto: „Tzv. podnikající fyzické osoby nejsou třetí kategorií v tomto systému, neboť jde o osoby fyzické, které jsou zároveň podnikateli (mají např. živnostenské oprávnění). Jestliže žalobce v době, kdy byl podnikající fyzickou osobou, spáchal správní delikt, za který byl následně postižen, bylo rozhodnutí vydáno v souladu se zákonem, přestože již v době vydání rozhodnutí žalobce živnostenské oprávnění nevladnil. Co do subjektivity se vždy jedná o jeden právní subjekt, tj. fyzickou osobu žalobce.“²³⁶

5.3.2 Přejednost odpovědnosti právnické osoby za přestupek a zánik právnické osoby, nemá-li právního nástupce

Jedním z dalších důvodů zániku odpovědnosti za přestupek, který upravuje přestupkový zákon v §33, je přechod odpovědnosti právnické osoby za přestupek. Jestliže má právnická osoba právního nástupce, přejde odpovědnost právnické osoby na právního nástupce. V případě, bude-li mít právnická osoba několik právních nástupců, budou za přestupek odpovídat všechny tyto osoby, jako by přestupek spáchal každý z těchto právních nástupců.²³⁷ Naopak na fyzickou osobu, není možné přenést odpovědnost za přestupek, jelikož odpovědnost fyzické osoby je založena na zavinění. Právnická osoba má právní osobnost od jejího vzniku do jejího zániku, kdežto osoba fyzická má právní osobnost od narození do smrti, jak jsem již rozebrala v kapitole Smrt fyzické osoby.²³⁸

V případě, že právnická osoba nemá právního nástupce, není tedy existující subjekt, na kterého by byla trestnost přestupku přenesena. Se zánikem právnické osoby je tedy spojen i okamžik zániku trestnosti přestupku. Z toho vyplývá, že okamžikem zániku právnické osoby zaniká i její odpovědnost za přestupek, a to jen v případě, že nemá právního nástupce.²³⁹

V právní úpravě i judikatuře je přechod odpovědnosti právnické osoby za přestupek upravován jen velmi krátce. Dříve se vycházelo z předpokladu, že odpovědnost za přestupek zánikem právnické osoby nepřechází na právního nástupce, tedy principu nepřenositelnosti, k tomu se přikláněl i Vrchní soud

²³⁵ FRUMAROVÁ, Kateřina. *Správní trestání*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-250-9, s. 73.

²³⁶ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 13. 3. 2013, č. j. 5 A 8/2010.

²³⁷ FRUMAROVÁ, Kateřina. *Správní trestání*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-250-9, s. 74.

²³⁸ Zákon č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník*, §23 a § 118.

²³⁹ Zákon č. 250/2016 Sb., *o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*, § 29 písm. c).

v Praze: „Rozhodnutí o pokutě za správní delikt je rozhodnutím konstitutivního charakteru; povinnost pokutu platit vzniká ex nunc právní mocí rozhodnutí, kterým se pokuta ukládá. Zanikne-li v průběhu řízení právnická osoba, se kterou bylo řízení o uložení pokuty za správní delikt vedeno, nelze pokutu uložit jejímu právnímu nástupci, a to i kdyby přejímal všechna práva a povinnosti v okamžiku zániku svého právního předchůdce existující.“²⁴⁰

V nové právní úpravě bylo tedy opuštěno od dosavadního principu nepřenositelnosti veřejnoprávních odpovědností, který narušoval například zákon o ochraně hospodářské soutěže²⁴¹, o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejím zneužití,²⁴² energetický zákon²⁴³ nebo zákon o České národní bance,²⁴⁴ a naopak začíná užívat principu přechodu odpovědnosti právnické osoby za přestupek na jejího právního nástupce.

Právnická osoba nemusí zaniknout, aby došlo k přechodu odpovědnosti za přestupek. Jedná se o přeměnu, tedy fúzi, rozdělení a změnu právní formou, které nalezneme upravené v občanském zákoníku.²⁴⁵ Může jít například o rozdělení odštěpením, kdy vznikne jedna nebo více nových právnických osob s tím, že i původní právnická osoba zůstane zachována. Dále sem patří institut převod mění na společníka a přeshraniční přemístění sídla, které jsou upraveny v zákonu o přeměnách obchodních společností a družstev.²⁴⁶

Úpravou přechodu odpovědnosti na právního nástupce se má snížit šance na to, že právnická osoba bude schopna uniknout spravedlivému trestu za svůj přestupek tím, že převede svá práva a povinnosti na novou právnickou osobu. Tato úprava se vztahuje nejen na případy, kdy původní právnická osoba zanikne, ale i v případech, kdy dojde k převodu majetku na novou právnickou osobu.

Vzhledem k tomu, že vysoké pokuty mohou být ukládány za přestupky, není vyloučeno, že některé právnické osoby se budou snažit využít různých změn

²⁴⁰ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 4. 1996, sp. zn. 6A 103/94-26.

²⁴¹ Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, § 22 b.

²⁴² Zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle a nekalých obchodních praktikách při prodeji zemědělských a potravinářských produktů, § 9.

²⁴³ Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), § 91d.

²⁴⁴ Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, § 46e.

²⁴⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, § 23 a § 174 odst. 1.

²⁴⁶ Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, § 1 odst. 2.

vlastnictví s cílem uniknout placení pokuty. Nicméně, odpovědnost za přešupek se vždy přeneše na právního nástupce, pokud zákon nestanoví jinak.²⁴⁷

Nástupnictví vzniká tedy okamžikem zániku výmazu původní právnické osoby z příslušného veřejného rejstříku²⁴⁸ nebo skončením likvidace,²⁴⁹ v případě přeměny dnem zápisu přeměny do obchodního rejstříku.²⁵⁰

5.4 Amnestie

Poslední důvod zániku trestnosti přešupku je amnestie, jejíž úpravu nalezneme v § 104 přešupkového zákona, který říká, že:

„Prezident republiky může

- a) nařídít, aby se řízení o přešupku nezačalo nebo, bylo-li začato, aby se v něm nepokračovalo,*
- b) odpustit nebo zmírnit uložený správní trest nebo jeho zbytek, nebo*
- c) nařídít vyřazení přešupku z evidence přešupků.“²⁵¹*

Amnestie (z řeckého slova amnéstia, zapomenutí) je obecně akt, kterým je rozhodnuto o hromadném, a to úplném nebo částečném prominutí trestu, zároveň je to rozhodnutí o zahlazení odsouzení pro trestný čin.²⁵² U nás amnestii ve věcech přešupků uděluje prezident republiky, což mu povoluje Ústava České republiky, k platnosti amnestie je potřeba spolupodpis předsedy vlády anebo jím pověřeného člena vlády.²⁵³ Podle autorů komentáře k Ústavě ČR je amnestie hromadný akt, který se týká osob, jež jsou určeny obecně, a to například za pomoci výše uloženého trestu, nejsou tedy určovány rovinou individuální.²⁵⁴

Amnestii dovytváří tři instituty: abolicie, agraciace a rehabilitace.²⁵⁵ Tyto instituty vycházejí z trestního práva, je tedy důležité zmínit, že vyvstává dotaz, zda právo obviněného trvat na projednání své věci je možné i poté, co mu byla

²⁴⁷ FRUMAROVÁ, Kateřina. *Správní trestání*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-250-9, s. 73-75.

²⁴⁸ Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*, § 185.

²⁴⁹ Tamtéž, § 186.

²⁵⁰ Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, § 59 odst. 1.

²⁵¹ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přešupky a řízení o nich, § 104.

²⁵² FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMAROVÁ, Eva HORZINKOVÁ a Martin ŠKUREK. *Správní právo trestní*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2021. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-531-9, s. 104.

²⁵³ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky*, Čl. 63 odst. 1 písm. k) a odst. 3.

²⁵⁴ SLÁDEČEK, Vladimír. *Ústava České republiky: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-590-9, s. 637.

²⁵⁵ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přešupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 195.

prezidentem republiky udělena milost podle § 11 odst. 4 trestního řádu.²⁵⁶ Toto tvrzení trestního řádu totiž přestupkový zákon nepřebírá, není tedy možné jednoznačně určit, jestli toto právo náleží pachateli i v případě přestupku. V § 104 odst. 3 přestupkového zákona se dále říká že „*amnestie nabývá účinnosti dnem vyhlášení ve Sbírce zákonů.*“²⁵⁷

Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku všechny tyto instituty zmiňuje:

*„Amnestie vyhlášená prezidentem republiky, stejně jako jeho individuální milost, neodstraňuje všechny tyto následky, nýbrž pouze ty, které jsou v rozhodnutí o amnestii výslovně uvedeny. Amnestií tak lze rozhodnout o abolicí (nezahájení či skončení trestního řízení), agrocíaci (prominutí či zmírnění trestu) či rehabilitaci (zahlázení důsledků trestu).“*²⁵⁸

Z důvodové zprávy k přestupkovému zákonu vyplývá, že smyslem amnestie je korekce při rozhodování o přestupcích, příkladem může být případ mimořádné události, nebo když prezident nesouhlasí se správním orgánem, který dle jeho názoru nedostatečně zohlednil specifické okolnosti určitých skupin případů nebo postavení určitých skupin lidí.²⁵⁹ Amnestie nemůže směřovat pouze vůči konkrétnímu subjektu a uplatňuje se především v situacích, kdy je působení správního trestání přehnaně represivní. Rozsah amnestie musí být v souladu s právní úpravou ochrany před diskriminací.²⁶⁰ Vyhlášení amnestie může mít dopad na probíhající řízení (které nelze zahájit nebo musí být zastaveno), na již vydaná rozhodnutí (umožňuje prominutí nebo zmírnění uložených správních trestů) a také na evidenci přestupků vedené v Rejstříku trestů (což může zahrnovat například vyřazení přestupku z evidence – období zahlázení odsouzení v trestním řízení). Tyto důsledky správního trestání jsou sekundární a mohou mít vliv na zkoumání přestupkové spolehlivosti v různých oblastech státní správy. K tomuto institutu je připojen další procesní postup, který zahrnuje odložení věci, zastavení řízení, nové rozhodnutí o účasti obviněného na amnestii a změnu údajů vedených v evidenci přestupků v Rejstříku trestů. Amnestie je posléze důvod k vydání

²⁵⁶ Zákon č. 141/1961 Sb., *trestní řád*, § 11 odst. 4.

²⁵⁷ Zákon č. 250/2016 Sb., *o odpovědnosti za přestupky* a řízení o nich, § 104 odst. 3.

²⁵⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14.9. 2016, čj. 10 As 61/2015-69.

²⁵⁹ Vláda: *Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*, ve znění pozdějších předpisů, č. 250/2016 Dz.

²⁶⁰ Zákon č. 198/2009 Sb., *antidiskriminační zákon*.

nového rozhodnutí, jímž může správní orgán rozhodnout o účasti pachatele na amnestii.²⁶¹

Abolicí prezident nařizuje, aby se nezahajovalo řízení o přestupku či aby v něm nebylo pokračováno. Abolice je tedy odložením řízení o přestupku správním orgánem, bez zahájení řízení dle § 76 odst. 1 písm. f) přestupkového zákona, pokud by však řízení již zahájeno bylo, musí se řízení podle § 86 odst. 1 písm. h) přestupkového zákona zastavit. Abolicí může prezident zasáhnout do pravomocí policejních orgánů, státních zastupitelství a i soudů.²⁶² Pravomoc prezidenta republiky k aboličnímu rozhodnutí je zakotvena v čl. 63 odst. 1 písm. j) Ústavy ČR. V minulosti tato pravomoc byla řazena mezi nekontrasignované pravomoci, novelou ústavního zákona č. 71/2012 Sb., ze dne 8. 2. 2012, však došlo ke změně a aboliční rozhodnutí prezidenta republiky nyní kontrasignací podléhá.²⁶³

Dalším institutem je agraciace, tedy odpuštění správního trestu, kdy správní orgán novým rozhodnutím rozhodne o zrušení uloženého správního trestu nebo jeho nevykonané části. Nové rozhodnutí ve věci to původní neruší, pouze brání vykonatelnosti původního rozhodnutí dle § 102 odst. 9 správního řádu.²⁶⁴ Agraciace je tedy pravomoc, která prezidentu republiky dává možnost odpouštění nebo zmírnění uloženého správního trestu nebo jeho zbytku. Tato okolnost nastává až po právní moci rozhodnutí, proto je sporné, zda je vhodné tuto formu amnestie do institutu zániku trestnosti řadit.²⁶⁵

Na druhé straně však stojí to, že pokud by nebyl přestupek projednán ve stanovené době, k zániku trestnosti by došlo.²⁶⁶ Z usnesení Nejvyššího soudu lze

²⁶¹ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 195-196.

²⁶² SLÁDEČEK, Vladimír. Komentář ke čl. 62 a 63 Ústavy ČR. SLÁDEČEK, Vladimír, Vladimír Mikule a Jindřiška SYLLOVÁ. *Ústava České republiky: Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, ISBN 978-80-7179-869-9, str. 445.

²⁶³ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 195-196.

²⁶⁴ FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMAROVÁ, Eva HORZINKOVÁ a Martin ŠKUREK. *Správní právo trestní*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2021. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-531-9, s. 104.

²⁶⁵ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7, s. 285

²⁶⁶ KUČEROVÁ, Helena. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích: s komentářem a judikaturou*. Praha: Leges, 2017. Komentátor. ISBN 978-80-7502-211-0, s. 178.

dovodit, že výkon trestu pod pojem trestnost nepatří.²⁶⁷ Agraciace se nevztahuje na ochranná opatření, výrok o náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích, dále na výrok o vydání bezdůvodného obohacení či rozhodnutí o povinnosti nahradit náklady trestního řízení.²⁶⁸

Rehabilitací je možné vyřadit přestupek z evidence přestupků, je to tzv. zahlazení správního trestu. Dle přestupkového zákona je možné vyřadit přestupek z evidence přestupků, ale zároveň i ze speciálních evidencí, mezi které patří například evidenční karta řidiče, které upravuje speciální zákon.²⁶⁹ Přestože v přestupkovém zákoně není tento institut ve smyslu ustanovení § 105 trestního zákoníku jednoznačně upraven, jeho aplikaci přeci jen najdeme. Zmiňuje se o něm ve svém rozhodnutí například Nejvyšší správní soud: „*Správní orgán je při rozhodování o výši sankce za přestupek povinen hodnotit, zda není při přihlédnutí k pachateli dříve uloženým trestům možné využít analogicky institut trestního práva zahlazení odsouzení.*“²⁷⁰ Na toto rozhodnutí navazuje Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka Liberec, který dodává, že „*institut zahlazení odsouzení dle trestního zákoníku z roku 2009, resp. zákonnou fikci, že se na dotyčného hledí jako by nebyl odsouzen, je nutno analogicky aplikovat ve prospěch obviněného i při ukládání sankcí v přestupkovém řízení (...), neboť opačný postup by vedl k přísnějšímu přístupu k obviněnému v rámci přestupkového řízení než k obviněnému v řízení trestním.*“²⁷¹ Z toho vyplývá, že správní orgány analogicky aplikují institut rehabilitace neboli zahlazení i v přestupkovém řízení. Není tedy vhodné, aby přihlíželi k dříve uloženým trestům, které byly zahlazeny, jako k přitěžující okolnosti v rámci recidivy dle § 40 písm. c) přestupkového zákona.

Institut zahlazení odsouzení se používá i u právnických osob, postupuje se podle § 27 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. U právnických osob vzniká fikce neodsouzení ex lege, účinky jsou stejné jako u zahlazení odsouzení fyzických osob. Odsouzení se tedy neuvádí do výpisu z evidence Rejstříků trestů, který je v případě právnických osob

²⁶⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 6. 2003, sp. zn. 4 Tz 79/2003.

²⁶⁸ ŠKVAIN, Petr. *Komentář k § 366 - 370a Trestního řádu*. ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. Trestní řád: Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN: 978-80-7400-465-0, str. 4042.

²⁶⁹ GRYGAR, Tomáš. *Přestupková amnestie v novém zákoně o odpovědnosti za přestupky*. Správní právo, 2017, č. 2, ISSN 0139-6005.s. 85.

²⁷⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 2. 2011, č. j. 8 As 82/2010-55.

²⁷¹ Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka Liberec ze dne 3. 5. 2013, č. j. 60 A 1/2013-49.

veřejný. To je pro právnické osoby důležité zejména při výkonu určitých činností nebo funkcí, kde je vyžadována bezúhonnost.²⁷² Potřebné je to například pro účast v zadávacím řízení podle § 74 odst. 1 písm. a) zákona o zadávání veřejných zakázek.²⁷³ Podle § 27 odst. 1 zákona o odpovědnosti právnických osob platí: „Na odsouzenou právnickou osobu se hledí, jako by nebyla odsouzena, jakmile byl a) trest vykonán, b) trest nebo jeho zbytek prominut, nebo c) výkon trestu promlčen.“²⁷⁴ V přestupkovém řízení je nejčastějším správním trestem pokuta, k zaházení tohoto odsouzení dochází okamžikem jeho úhrady.²⁷⁵

5.5 Další důvody zániku trestnosti přestupku

Další zmínka o zániku trestnosti přestupku se objevuje například v zákoně o evidenci skutečných majitelů. Smyslem zákona o evidenci skutečných majitelů je dle důvodové zprávy například „transparentnost ve smyslu průhlednosti organizační a personální struktury právnických osob, boj s praním špinavých peněz a financováním terorismu, v rámci kterého má evidence skutečných majitelů sloužit jako podpůrný prostředek, který napomáhá osobám povinným podle zákona č. 253/2008 Sb.“²⁷⁶ a tak dále.

Přestupku se může dopustit buď osoba evidující anebo skutečný majitel obchodní korporace.²⁷⁷ Podle § 55 odst. 1 písm. a) zákona o evidenci skutečných majitelů se přestupku dopustí evidující osoba tím, že ani v soudem stanovené dodatečné lhůtě nezajistí zápis žádného údaje do evidence skutečných majitelů.²⁷⁸ Jestliže se tak stane, soud vyzve nejprve k odstranění nesrovnalostí a určí přiměřenou lhůtu.²⁷⁹ V případě, že evidující osoba nezajistí zápis ve stanovené dodatečné lhůtě, bude naplněna skutková podstata přestupku a správní orgán bude moci uložit sankci. Dále se evidující osoba dopustí přestupku, pokud „nezajistí ani do 15 dnů od právní moci rozhodnutí podle § 48, aby byly do evidence

²⁷² PÚRY, František. § 27 [Fikce neodsouzení]. In: ŠÁMAL, Pavel, DĚDIČ, Jan, GRIVNA, Tomáš, PÚRY, František, ŘÍHA, Jiří. *Trestní odpovědnost právnických osob*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, ISBN 978-80-7400-592-3, s. 542-543.

²⁷³ Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, § 74 odst. 1 písm. a).

²⁷⁴ Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob, § 27 odst. 1.

²⁷⁵ FRUMAROVÁ, Kateřina. *Správní trestání*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-250-9, s. 79.

²⁷⁶ Vláda: *Důvodová zpráva k zákonu č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů*, č. 37/2021 Dz.

²⁷⁷ Zákon č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů, § 55.

²⁷⁸ Tamtéž, § 55 odst. 1 písm. a).

²⁷⁹ Tamtéž, § 43.

*skutečných majitelů zapsány nové údaje, vymazal-li soud nesprávné údaje bez náhrady.*²⁸⁰

Kromě osoby evidující se přestupku může dopustit i skutečný majitel nebo zprostředkovatel v případě, že neposkytne evidující osobě součinnost. Všechny tyto přestupky je příslušný projednávat obecní úřad obce s rozšířenou působností,²⁸¹ který v rámci přestupkového řízení může uložit pokutu až do výše 500 000 Kč.²⁸²

Trestnost těchto přestupků zaniká podle § 56 odst. 2 písm. a) zákona o evidenci skutečných majitelů v případě, že soud zahájil řízení o nesrovnalosti včas.²⁸³ Trestnost zaniká také v tom případě, pokud z řízení vyplýne, že skutečný majitel či zprostředkovatel neposkytl evidující osobě podle § 10 zákona o evidenci skutečných majitelů potřebnou součinnost.²⁸⁴

Další způsob zániku trestnosti přestupku je upraven v § 49 odst. 1 celního zákona. Ten je spojen s přestupkem, kterého se mohou dopustit jak fyzické, právnické, tak i podnikající fyzické osoby a to tím, že jednájí v rozporu s přímo použitelným předpisem Evropské unie.²⁸⁵ A to například tím, že poskytnou správci cla nesprávný doklad či údaj,²⁸⁶ předloží správci cla pozměněný nebo padělaný doklad atd.²⁸⁷

Za tyto přestupky dle § 47 odst. 1 až odst. 3 celního zákona lze uložit pokutu až do výše 4 000 000 Kč. V případě, kdy se přestupku dle odst. 1 a 2 téhož zákona dopustí právnická nebo podnikající fyzická osoba, je možné uložit zákaz činnosti. Trestnost přestupku zaniká, pokud pachatel oznámí správci cla nesprávnost v podaném prohlášení nebo oznámení a poskytne veškerou součinnost k jejich opravě. To však neplatí, pokud nesprávnost měla vliv na výši stanoveného cla a zároveň neplatí, pokud nebyla nesprávnost oznámena správci cla do 60 dnů po právní moci rozhodnutí, kterým bylo celní řízení ukončeno.²⁸⁸

²⁸⁰ Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, § 55 odst. 1) písm. b).

²⁸¹ Zákon č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů, § 57.

²⁸² Tamtéž, § 55 odst. 3.

²⁸³ Vláda: *Důvodová zpráva k zákonu č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů*, č. 37/2021 Dz.

²⁸⁴ Zákon č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů, § 56 odst. 2 písm. b).

²⁸⁵ Tamtéž, § 49 odst. 1.

²⁸⁶ Zákon č. 242/2016 Sb., *Celní zákon*, § 47 odst. 3 písm. b).

²⁸⁷ Zákon č. 242/2016 Sb., *Celní zákon*, s n § 47 odst. 3 písm. a).

²⁸⁸ Zákon č. 242/2016 Sb., *Celní zákon*, § 49 odst. 1.

6 Hranice mezi přestupkem a trestným činem

6.1 Zánik odpovědnosti za trestný čin

Podobně jako u přestupků jsou důvody zániku trestní odpovědnosti okolnosti, které nastaly po spáchání trestného činu a zároveň dříve, než o něm bylo pravomocně rozhodnuto. Důvody zániku trestní odpovědnosti rozlišujeme na obecné důvody podle trestního zákoníku, dle zákona o soudnictví ve věcech mládeže nebo dle zákona o trestní odpovědnosti právnických osob. Podle všech těchto zákonů se mezi obecné důvody řadí účinná lítost a promlčení trestního stíhání. Mezi zvláštní případy se řadí zánik trestnosti přípravy a pokusu trestného činu, smrt pachatele, zánik trestnosti účastenství, milost prezidenta republiky a případy zániku trestní odpovědnosti, ze zvláštní části trestního zákoníku. K důvodům zániku odpovědnosti se stejně jako u přestupků přihlíží z úřední pravomoci.²⁸⁹

Důsledkem zániku odpovědnosti může být nezahájení stíhání a odložení věci; pokud trestní stíhání již bylo zahájeno, zastaví se, jakmile vyjde najevo důvod zániku trestnosti. Existují však výjimky, mezi které patří: účinná lítost, zánik trestnosti přípravy a pokusu, zánik trestnosti účastenství a také případy účinné lítosti uvedené ve zvláštní části trestního zákoníku. U těchto případů tedy dojde ke zproštění obžaloby.²⁹⁰

V trestním zákonu oproti novému zákonu o odpovědnosti za přestupku není jako výslovný důvod zániku trestnosti stanovena smrt pachatele, i když jsou s ní spojeny procesní důsledky, a to podle ustanovení § 11 odst. 1 písm. e) trestního řádu nepřipustnost trestního stíhání.²⁹¹

Zákon o odpovědnosti za přestupky neupravuje institut účinné lítosti. Účinnou lítost je možné uplatnit jako důvod zániku odpovědnosti za trestný čin, jestliže dojde ke kumulativnímu splnění následujících podmínek; u taxativně vymezených trestných činů je možná účinná lítost, trestný čin byl dokonán, pachatelem bylo dobrovolně zamezeno škodlivému následku, nebo bylo jeho chování napraveno nebo trestný čin oznámil v době, kdy bylo možné škodlivému

²⁸⁹ ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GRIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ, Lukáš BOHUSLAV a kolektiv. *Trestní právo hmotné. 9.*, přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7598-764-8., s. 318-320.

²⁹⁰ Tamtéž, s. 318-320.

²⁹¹ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, § 11 odst. 1 písm. e).

následku zabránit. Podmínky účinné lítosti jsou rozdílné pro právnické osoby i pro mladistvé.²⁹²

Podmínkou zániku odpovědnosti za trestný čin je uplynutí promlčecí doby, která činí tři, pět, deset, patnáct nebo dvacet let a je upravena zákonem. V zákoně o odpovědnosti za přestupky je podobně jako promlčení trestního stíhání upraveno i uplynutí promlčecí doby. U mladistvých pachatelů jsou promlčecí doby zkráceny, a to na tři, pět a deset let. Stejně jako u přestupku počíná promlčecí doba běžet od okamžiku dokonání trestného činu, rozhodná je zásadní doba ukončení jednání. Promlčení může být stejně jako u přestupků zastaveno nebo přerušeno.²⁹³ V ustanovení § 34 odst. 3 trestního zákona je uvedeno, co se do promlčecí doby nezapočítává:

„a) doba, po kterou nebylo možno pachatele postavit před soud pro zákonnou překážku,

b) doba, po kterou bylo trestní stíhání přerušeno,

c) doba, po kterou oběť trestného činu obchodování s lidmi (§ 168) nebo některého trestného činu uvedeného v hlavě třetí zvláštní části tohoto zákona o trestných činech proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti byla mladší osmnácti let,

d) zkušební doba podmíněného zastavení trestního stíhání nebo podmíněného odložení podání návrhu na potrestání,

e) doba, po kterou nebylo možné pachatele v České republice trestně stíhat, jde-li o čin, jehož trestnost se posuzuje podle zákona České republiky na základě § 8 odst. 1,

f) doba od vydání příkazu k zadržení do jeho odvolání nebo do pozbytí jeho platnosti z jiného důvodu, g) doba, po kterou bylo dočasně upuštěno od některých úkonů trestního řízení podle zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních,

²⁹² ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GRIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ, Lukáš BOHUSLAV a kolektiv. *Trestní právo hmotné. 9.*, přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7598-764-8., s. 321-322.

²⁹³ ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GRIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ, Lukáš BOHUSLAV a kolektiv. *Trestní právo hmotné. 9.*, přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7598-764-8., s. 323-327.

*h) doba, po kterou bylo trestní stíhání dočasně odloženo.*²⁹⁴

Úprava zániku odpovědnosti za trestné činy je v trestním právu obecně propracovanější, a to souvisí hlavně se zájmem státu na potrestání pachatele a zároveň také s instituty, které se v přestupkovém právu neobjevují.

6.2 Vztah mezi přestupkem a trestným činem

Přestupek a trestný čin lze dělit dle několika kritérií. A to dle společenské škodlivosti, podle které rozlišujeme delikty správně trestní s menším stupněm škodlivosti, označené v právním řádu jako přestupky a trestné činy, tedy delikty s vyšším stupněm škodlivosti. Přestupky a trestné činy můžeme rozlišovat také na základě vymezení jejich skutkové podstaty, které nalezneme u trestných činů ve zvláštní části trestního zákoníku a u přestupků v zákoně č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.²⁹⁵

V českém právním řádu platí zásada subsidiarity trestní represe, ze které vyplývá, že trestní právo je tzv. prostředek ultima ratio. Trestní právo se tedy užije tam, kde nestačí postih podle jiného práva. Zásada subsidiarity trestní represe má rozsáhlý význam ve vztahu k přestupkovému právu. Jestli je možné daný skutek postihnout podle přestupkového zákona, není nutno ho postihnout také podle práva trestního. Zároveň pokud byly jednáním naplněny znaky trestného činu, použije se pouze trestní právo.²⁹⁶

Jedním z dalších faktorů, které rozlišují, zda se jedná o přestupek nebo trestný čin, je orgán, který o nich rozhoduje, tzv. rozhodovací orgán. Přestupky projednávají příslušné správní orgány²⁹⁷ a o trestných činech rozhodují příslušné soudy.²⁹⁸ Správní orgány se vyznačují vztahem nadřízenosti a podřízenosti, tedy vztahem subordinačním, kdežto soudní orgány jsou si vzájemně rovny a vyznačují se vztahem koordinačním. V jednoduchosti by se tedy dalo říct, že úředník je vázán příkazy nadřízeného a soudce je nezávislý.

²⁹⁴ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*, § 34 odst. 3.

²⁹⁵ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Základy odpovědnosti za správní delikty*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-456-8, s. 169-174.

²⁹⁶ ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GRIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ, Lukáš BOHUSLAV a kolektiv. *Trestní právo hmotné*. 9., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7598-764-8, s. 39-50.

²⁹⁷ Zákon č. 250/2016 Sb., *o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*.

²⁹⁸ Zákon č. 6/2002 Sb., *o soudech, soudcích, přísedících a státní správě*.

Správní a soudní trestání se vzájemně prolínají. Správní, respektive přestupkové právo, přebírá z trestního práva určité principy. Postupně se tato dvě práva po stránce hmotněprávní i procesněprávní sblíží.²⁹⁹

6.3 Pojem přečinu a zločinu ve vztahu k přestupku

Rozdílem mezi přečinem a zločinem je forma zavinění a výše trestní sazby. Podle § 14 trestního zákoníku jsou za přečiny považovány „*všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let; zločiny jsou pak všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny.*“³⁰⁰

Zákonodárce při rozlišování přečinu a zločinu vychází z kategorizace daného skutku od výše trestní sazby, která je za daný skutek ze zákona možná uložit, popřípadě od formy zavinění, kterou pachatel skutek spáchal. Je zde tedy vidět souvislost mezi typovou závažností daného jednání a trestní sazbou, kterou je za něj možno uložit.³⁰¹ Při většině případů je nutné a žádoucí odvozovat výši trestu od stupně společenské škodlivosti daného činu.³⁰²

V právní úpravě nalézáme mnoho trestných činů, jejichž skutková podstata odpovídá přečinu, avšak alespoň jedna z kvalifikovaných skutkových podstat už spadá do kategorie zločinů, a to z důvodu vyšší trestní sazby. Příkladem bych ráda uvedla trestný čin podvodu podle § 209 trestního zákoníku. Trestný čin podvodu se stává zločinem, pokud jím pachatel způsobil škodu velkého rozsahu nebo spáchal čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestných činů vlastizrady § 309 trestního zákoníku, teroristického útoku § 311 trestního zákoníku nebo teroru § 312 trestního zákoníku.³⁰³

Přestupky a trestné činy rozlišuje dále například i právní následek za spáchání protiprávního činu.³⁰⁴ Trestá se každé porušení právních povinností, které jsou uloženy předpisy správního práva. Trestní sankce za spáchání trestného činu jsou upraveny v hlavě páté obecné části trestního zákoníku dohromady se

²⁹⁹ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Základy odpovědnosti za správní delikty*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-456-8, s. 169-174.

³⁰⁰ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*, §14.

³⁰¹ Vláda *Důvodová zpráva k zákonu č. 40/2009 Sb., trestní zákoník*, č. 40/2009 Dz.

³⁰² ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GRIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ, Lukáš BOHUSLAV a kolektiv. *Trestní právo hmotné*. 9., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7598-764-8, s. 39-50.

³⁰³ Tamtéž, s. 39-50.

³⁰⁴ Lata, Jan. *Účel a smysl trestu*. LexisNexis CZ s.r.o. Praha. 2007. ISBN 978-80-86920-24-5. s 7.

zásadami pro jejich ukládání. Funkce trestní sankce je preventivní, reparační, satisfakční a represivní. Účelem těchto trestních sankcí je především ochrana společnosti před pachatelem, zároveň je to snaha o zabránění páčání dalších trestných činů a přiměření pachatele k vedení řádného života.³⁰⁵

U přestupků je v zákoně stanoveným právním následkem protiprávního jednání pachatele přestupku správní trest či ochranné opatření, které ale není trestem, nýbrž ochranou společnosti. Správní trest je obecně vnímám jako mírnější, není možné za něj uložit trest odnětí svobody nebo domácí vězení.³⁰⁶ Z toho vyplývá, že trestně právní trestání má větší dopad na pachatele než to správně právní.³⁰⁷

6.4 Rozdíly hodnocení protiprávních činů

6.4.1 Krádež

V rámci správního trestání nalezneme právní úpravu krádeže v § 8 odst. 1 písm. a) 1. bod zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. Je součástí přestupků proti majetku. Tohoto přestupku se může dopustit fyzická osoba, fyzická osoba podnikající či právnická osoba tak, že krádeží úmyslně způsobí škodu na cizím majetku.³⁰⁸ Hlavním rozdílem je výše pachatelem způsobené škody. Jednání bude kvalifikováno jako přestupek, jestliže se pachatel dopustil škody nižší 10 000 Kč. Výjimkou by bylo například vloupání, protože v tomto případě by pachatel naplnil základní skutkovou podstatu trestného činu, kde není brán ohled na výši způsobené škody. Dříve byla hranice přestupku poloviční, tedy 5 000 Kč, toto však změnil zákon č. 333/2000 Sb., kterým byla spodní hranice škody navýšena na již dříve zmíněných 10 000 Kč.³⁰⁹

6.4.2 Alkohol při řízení vozidel na pozemních komunikacích

V České republice je stanovena nulová tolerance množství alkoholu v organismu řidiče při řízení motorových vozidel, existuje však tzv. tolerovaná

³⁰⁵ ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GŘIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ, Lukáš BOHUSLAV a kolektiv. *Trestní právo hmotné*. 9., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7598-764-8, s. 35-46.

³⁰⁶ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*, § 52.

³⁰⁷ ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GŘIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ, Lukáš BOHUSLAV a kolektiv. *Trestní právo hmotné*. 9., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7598-764-8, s. 122-131.

³⁰⁸ Viz § 8 odst. 1 písm. a) 1. bod, resp. § 8 odst. 2 písm. a) 1. bod zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

³⁰⁹ ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GŘIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ, Lukáš BOHUSLAV a kolektiv. *Trestní právo hmotné*. 9., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7598-764-8, s. 751-761.

hranice 0,24 promile alkoholu v krvi. Tolerovaná hranice je ochranná hladina pro osoby, které užívají léky obsahující alkohol, popřípadě pro osoby, které produkují alkohol fyziologicky.³¹⁰ Množství alkoholu v organismu se měří certifikovaným detekčním přístrojem značky Dräger.

Nejvyšší soud stanovil hranici vylučující způsobilost k řízení motorového vozidle na základě vědeckých lékařských poznatků na hodnotu 1,00 g/kg. Tato hraniční hodnota je tedy důležitým faktorem při provádění důkazů. „Podle poznatků lékařské vědy není žádný, tedy ani nadprůměrně disponovaný řidič, schopen bezpečně řídit motorové vozidlo“³¹¹

Jak jsem již výše zmínila, tolerovaná hranice alkoholu je 0,24 g/kg, pokud však naměřená hodnota alkoholu v dechu překročí 0,25 g/kg, jedná se o podezření přestupku podle zákona o silničním provozu. Trestní odpovědnost řidiče nastane v případě, kdy naměřená hodnota alkoholu v krvi překročí hranici 1 promile. Dopustí se tedy trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 trestního zákoníku.³¹²

U řidiče, u něhož vznikne podezření ze spáchání trestného činu, se posuzuje kromě hodnoty alkoholu v těle i jeho chování, vjemy, reakce na okolí, způsob jízdy a podobně. Někteří odborníci se shodují na tom, že se řidič může dostat do stavu vylučujícího způsobilost již při 0,8 promile.³¹³

Dechová zkouška musí být provedena dvakrát, a rozdíl výsledku nesmí být podle metrologického institutu větší než 10 %.³¹⁴ V případě rozdílu většího než 10 % přichází na řadu odborné vyšetření lékařem spojené s odběrem krve, který je považován za nejspolehlivější důkaz pro zjištění hladiny alkoholu v organismu člověka.

Problém nastává v případě, kdy se podnapilý řidič odmítá podrobit dechové zkoušce a vyšetření lékařem. V praxi se mnoho řidičů snaží vyhnout

³¹⁰ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 8. 2015, sp. zn. 3 Tdo 897/2015.

³¹¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 8. 2007 sp. zn. 5 Tdo 874/2007.

³¹² ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GRIVNA, Jirí HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ, Lukáš BOHUSLAV a kolektiv. *Trestní právo hmotné*. 9., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7598-764-8, s. 910.

³¹³ Usnesení Ústavního soudu sp.zn. ÚS 2632/10 ze dne 5. 4. 2011.

³¹⁴ *PRACOVNÍ POSTUP Č. 114-MP-C008-08 METODIKA MĚŘENÍ ALKOHOLU V DECHU pro analyzátory alkoholu v dechu*. [online]. ČESKÝ METROLOGICKÝ INSTITUT OBLASTNÍ INSPEKTORÁT PRAHA: ©2015 [cit.28-03-2023]. Dostupné z: <http://www.lindgrove.com/files/ke_stazeni/cmi-metodika-mereni-alkoholu-v-dechu.pdf>

postihu za trestný čin tím, že činí maximum proto, aby nebylo možné zjistit hladinu alkoholu v organismu. Řidič je však povinen se na výzvu policisty vyšetření podrobit.³¹⁵

Podle § 114 trestního řádu je osoba povinna strpět odběr krve v případě, kdy je to potřeba, pokud to není spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví. Nejvyšší soud tvrdí, že pokud je řidiči proveden odběr krve v bezvědomí a nedochází k ohrožení života, nejde v tomto případě o porušení nedotknutelnosti osoby dle článku 7 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.³¹⁶

Dle stanoviska odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra není možnost odebrání krve proti vůli řidiče absolutní. Odběr krve není možné provádět přes odpor podezřelého nebo obviněného. Zároveň je však potřeba poučit danou osobu o následcích neuposlechnutí výzvy formou pořádkové pokuty dle § 66 trestního řádu.

Tato výjimka neslouží k zajištění práva obviněného odmítnout odběr krve, ale k tomu, že osobě nelze odebrat krev za současného překonávání odporu.³¹⁷

7 Porovnání institutu zániku trestnosti přestupku se slovenskou právní úpravou

Právní úprava přestupků v České republice je se Slovenskou právní úpravou úzce spjatá, zejména protože republiky byly přes 70 let spojené. Nejdůležitějším zákonem v oblasti správního práva trestního na Slovensku je zákon č. 372/1990 Zb., o priestupkoch, který je platný od stejného roku jako předchůdce českého přestupkového zákona, a to tedy zákon o přestupcích. V zákoně o priestupkoch nalezneme všeobecnou právní úpravu přestupků a řízení o nich. Zákon o priestupkoch doprovází stejně jako u nás plno zvláštních zákonů, které problematiku přestupků dále rozvíjejí. Priestupkový zákon je rozdělen do čtyř částí. První část je „všeobecná část“, kde je 20 paragrafů. V druhé části je „zvláštní část“, která má 30 paragrafů, třetí část vymezuje „řízení o přestupcích“ a má 38 paragrafů a část čtvrtá je tvořena „společnými, přechodnými a závěrečnými

³¹⁵ Zákon č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, § 5 odst. 1 písm. f).

³¹⁶ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 04. 2011, sp. zn. 7 Tdo 88/2011.

³¹⁷ Stanovisko odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra k problematice lékařského vyšetření ke zjištění ovlivnění alkoholem nebo jinou návykovou látkou u řidiče v bezvědomí [online]. MVČR: ©2013 [cit. 28.3.2023]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/>

ustanoveními“, která mají 10. paragrafů. Zákon není členěn na hlavy tak, jako je tomu u nás.³¹⁸

Přestupek je v zákoně o priestupkoch definován jako zaviněné jednání, kterým je porušen nebo ohrožen zájem spolčenosti. Musí být za přestupek výslovně označen a zároveň se nejedná o trestný čin či jiný správní delikt podle zvláštních zákonů.³¹⁹

Všeobecná část se zabývá pojmem přestupku, který definuje jako zaviněné jednání, které porušuje anebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označen v zákoně o přestupcích nebo v jiném zákoně. Zároveň stanoví, že přestupkem není jednání, kterým někdo přiměřeným způsobem odvrací přímo hrozící útok na zájem chráněný zákonem nebo nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem, pokud tímto konáním nebyl způsobený zřejmě stejně závažný následek jako ten, který hrozil, a toto nebezpečí nebylo možné v dané situaci odvrátit jinak.

K odpovědnosti za přestupek dle slovenské právní úpravy stačí zavinění z nedbalosti, jestliže není v zákoně výslovně stanoveno, že je třeba úmyslné zavinění.³²⁰ V českém přestupkovém zákoně se zákonodárce zmiňuje o možnosti potrestání organizátora, návodce a pomocníka, o tom se však slovenská úprava nezmiňuje.³²¹

Přestupek je spáchaný z nedbalosti v případě, že pachatel věděl, že mohl svým jednáním porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, avšak spolehl na to, že tento zájem nebude porušen nebo ohrožen a zároveň nevěděl, že to svým jednáním může způsobit, přestože to vědět měl a mohl. Jinak řečeno, dopustil se jednání společensky škodlivého.

Za přestupek podle zákona o priestupkoch není odpovědný ten, kdo v čase jeho spáchaní nedovršil patnáctý rok věku nebo kdo pro svou duševní poruchu nemohl rozpoznat, že se dopouští přestupku nebo nemohl ovládat své jednání. Odpovědnosti za přestupek, ale není zbaven ani ten, kdo se do stavu nepřičetnosti přivedl požitím alkoholu nebo po užití jiné návykové látky.

³¹⁸ Zákon č. 372/1990 Zb., o priestupkoch.

³¹⁹ Tamtéž, § 2.

³²⁰ Tamtéž, § 3.

³²¹ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7, s. 261-263.

Právnícká osoba nemůže být dle zákona o priestupkoch pachatelem přestupku, odpovědnost za porušenou povinnost, která byla uložena právnické osobě, nese ta osoba, která za právnickou osobu jednala.³²²

Zákon o priestupkoch se o zániku trestnosti přestupku jako o zániku zodpovědnosti za priestupok zmiňuje v § 20 odst. 1, který říká, že „*priestupok nemožno prejednat', ak od jeho spáchania uplynul jeden rok; nemožno ho tiež prejednat', prípadne uložení sankciu alebo jej zvyšok vykonať, ak sa na priestupok vzťahuje amnestia.*“³²³

Řízení o přestupku musí být nutně do uplynutí prekluzivní lhůty dvou let pravomocně ukončené. K prekluzivní době přihlíží správní orgán z úřední povinnosti. Doba, po kterou bylo vedeno trestní stíhání pro stejný skutek, se podle zákona o priestupkoch nezapočítává do doby, podle prvního paragrafu, který byl zmíněn výše.³²⁴

Amnestii v případě přestupků uděluje vláda formou usnesení. Toto usnesení je po sléze zveřejněné ve Sbírce zákonů Slovenské republiky, což upravuje čl. 121 Ústavy SR.³²⁵ To se liší od současné právní úpravy udělování amnestie v České republice, kde ji uděluje prezident republiky, dříve tomu bylo však jinak a podle zákona o přestupcích měla pravomoc udělovat amnestii vláda.³²⁶ V české Ústavě to však nikdy zavedeno nebylo, na rozdíl od Ústavy slovenské, dalo by se tedy říct, že ustanovení zákona o přestupcích nebylo v souladu s ústavností, jelikož ústavní zákon byl měněn zákonem běžným. Podrobněji to v učebnici „*Přestupková amnestie v novém zákoně o odpovědnosti za přestupky*“ rozebírá Tomáš Grygar.³²⁷ V české právní úpravě nalezneme formy amnestie, kterými jsou abolice, agraciace a rehabilitace, které jsem podrobněji rozebrala v sekci 5.7. Ve slovenské právní úpravě je to však jinak, ta rozebírá pouze instituty abolice a agraciace.

K důvodům zániku trestnosti přestupku patří i smrt pachatele, stejně jako tomu je v české právní úpravě.³²⁸ Podle autorů právnické literatury k zániku

³²² Zákon č. 372/1990 Zb., o priestupkoch., § 6.

³²³ Tamtéž, § 20 odst.1.

³²⁴ Tamtéž, § 20 odst.2.

³²⁵ Ústavní zákon č. 460/1992 Sb., Ústava Slovenskej republiky, čl. 121.

³²⁶ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Základy odpovědnosti za správní delikty*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-456-8, s. 387.

³²⁷ GRYGAR, Tomáš. *Přestupková amnestie v novém zákoně o odpovědnosti za přestupky*. Správní právo, 2017, č. 2, s. 74-79.

³²⁸ CEPEK, B. In CEPEK, B. a kol. *Správne právo hmotné. Všeobecná časť*. Wolters Kluwer: Bratislava. 2018. ISBN 978-80-8168-784-6, s. 368.

trestnosti přestupku patří i zánik právnické osoby. Pro přechod odpovědnosti za přestupek na právního nástupce u právnických osob aplikují správní orgány a soudy čerpají z judikatury evropských soudů a přiklánějí se k teorii o ekonomickém nástupnictví, jelikož toto ve slovenské právní úpravě chybí.³²⁹

Zákon o priestupkoch zmiňuje procesní důsledky zániku trestnosti přestupku, které jsou téměř totožné s českým přestupkovým zákonem. Věc je správním orgánem zastavena, jestliže bylo řízení o přestupku zahájeno³³⁰, pokud zahájeno nebylo, bude věc správním orgánem nebo orgánem objasňujícím přestupek odložena.³³¹

³²⁹ HORVAT, Matej. *Prechod administratívnoprávnej zodpovednosti na právneho nástupcu právnickej osoby*. Časopis pro právní vědu a praxi, 2020, č. 1, s. 107-112.

³³⁰ Zákon č. 372/1990 Zb., o priestupkoch, § 76.

³³¹ Tamtéž, § 66.

Závěr

V mé diplomové práci jsem se věnovala tématu „zánik trestnosti přestupku“. Tato problematika byla nově upravena přestupkovým zákonem z roku 2017. Nová právní úprava se dle mého názoru zdařila a byla značně potřebná pro zefektivnění aplikace zákonů pro správní orgány, zároveň však zajišťuje vyšší míru právní jistoty pro občany.

V rámci práce zmiňuji jak pojem zánik trestnosti přestupku, tak i označení dané zákonem, zánik odpovědnosti za přestupek. Z mojí perspektivy jsou si tyto dva pojmy vysoce blízké a není třeba detailnějšího dělení.

Z počátku jsem vymezila a okrajově uvedla jednotlivé pojmy potřebné k pochopení přestupku a k uvedení do tématu. Charakterizovala jsem materiální a formální znaky přestupku. Dále i pokus přestupku, jeho trestnost a případný zánik trestnosti pokusu (viz 1.4.).

Dále jsem v kapitole druhé představila základy odpovědnosti za přestupek, správněprávní odpovědnost a následně jsem uvedla jednotlivé skupiny osob, na které se odpovědnost vztahuje. Při představování odpovědnosti fyzické osoby za přestupek jsem zmínila minimální věkovou hranici odpovědnosti za přestupek, u které v současnosti probíhají debaty na téma, zda snížit věkovou hranici odpovědnosti, či nikoliv.

Po bližším zhodnocení jsem došla k názoru, že věková hranice odpovědnosti za přestupek by se měla snížit. S ohledem na moderní dobu, ve které fungujeme jako jedinci i jako členové společnosti, která nám umožňuje posouvat se kupředu mentálně i fyzicky, je dle mého názoru člověk ve 14 letech už dostatečně rozumově vyspělý a měl by tudíž být odpovědný za své činy a chování.

V kapitole čtvrté s názvem „Okolnosti vylučující protiprávnost“ jsem vyzdvihla například to, že nová právní úprava mezi okolnostmi vylučující protiprávnost zahrnuje i přípustné riziko, svolení poškozeného a oprávněné použití zbraně. Dříve byly tyto instituty součástí pouze práva trestního, o který se nový přestupkový zákon analogicky opírá, což vnímám jako pozitivní, jelikož je možné využívat i starší trestní judikaturu a tím ulehčit rozhodování. Domnívám se, že převzetí těchto institutů do zákona bylo správným rozhodnutím a posunem vpřed.

V předchozích kapitolách jsem nastínila základní pojmy a koncepty, jejichž znalost je stěžejní k pochopení hlavního tématu mé diplomové práce, a to tedy „zániku trestnosti přestupku“. Toto téma jsem posléze uvedla a diskutovala v kapitole páté. Zde jsem nejprve zmínila obecné informace o zániku trestnosti přestupku a následně přešla k jednotlivým institutům zániku trestnosti, které jsem postupně představila a posléze analyzovala problémy s nimi spojené v souvislosti s odbornými názory autorů a ustálenou judikaturou. Přestupkový zákon sem řadí uplynutí promlčecí doby, smrt fyzické osoby, zánik právnické osoby bez právního nástupce a amnestii. Výrazný prostor jsem věnovala uplynutí promlčecí doby, jejímu stavení přerušení a její délce. Ve správním právu se ujal pojem promlčecí doba, nikoliv lhůta, což považuje za správné i Nejvyšší správní soud, a já se k jeho názoru přikláním. Promlčecí doba se průběžně protahuje, což je především reakce na průtahy ze stran osob obviněných z přestupku.

U přechodu odpovědnosti právnické osoby za přestupek jsem během své práce narazila na rozdíl mezi současnou a předchozí úpravou. Dříve se totiž vycházelo z předpokladu, že odpovědnost za přestupek zánikem právnické osoby nepřechází na právního nástupce, tomu se říká tzv. princip nepřenositelnosti, k čemuž se přikláněl i Vrchní soud v Praze. V dnešní době je tomu však jinak a od tohoto principu bylo již upuštěno, naopak se začíná užívat princip přechodu odpovědnosti právnické osoby za přestupek na jejího právního nástupce, což považuji za dobrý krok.

V kapitole šesté jsem se snažila porovnat právní úpravu přestupku a trestného činu. Nejprve jsem okrajově představila zánik odpovědnosti za trestný čin, jehož právní úprava je výrazně širší než úprava zániku odpovědnosti za přestupek. Úprava zániku odpovědnosti za trestné činy je v trestním právu obecně propracovanější, a to souvisí hlavně se zájmem státu na potrestání pachatele a zároveň také s instituty, které se v přestupkovém právu neobjevují. Následně jsem se zabývala komparací vztahu mezi přestupkem a trestným činem. Z toho jsem dedukovala, že správní a soudní trestání, a tedy i úprava přestupku a trestného činu, se vzájemně prolínají a postupně se sblíží.

Příkladem jsem zmínila rozdíl v hodnocení krádeže, kdy hlavním rozdílem toho, zda se bude jednat o přestupek či trestný čin, je výše pachatelem způsobené škody. Jednání bude kvalifikováno jako přestupek, jestliže se pachatel dopustil škody nižší 10 000 Kč, dříve byla tato hranice nižší.

Avšak novelou trestního zákoníku publikovanou pod č. 333/2000 Sb., byla navýšena spodní hranice škody z 5 000 Kč, na 10 000 Kč. Navýšení spodní hranice škody je dle mého názoru nevhodné, neboť to pachatele od krádeže neodradí a snižuje se tím míra právní jistoty pro občany.

V poslední kapitole své diplomové práce jsem představila slovenskou právní úpravu a porovнала ji s tou českou. Během komparace jsem došla k názoru, že právní úpravy přestupku v českém i slovenském zákoně o přestupcích byly do roku 2017 prakticky totožné. Což vyplývá mimo jiné také z toho, že jsme přes 70 let tvořili jeden stát.

Zákon o priestupkoch nezmiňuje problematiku správní odpovědnosti fyzických, právnických ani podnikajících fyzických osob. Domnívám se tedy, že slovenský „priestupkový zákon“ je nedostatečný a potřeboval by změnu, která by obsahovala širší úpravy problematiky zániku trestnosti a odpovědnosti za přestupek.

V diplomové práci jsem rozebrala zánik trestnosti přestupku tak, jak ho upravuje zákon a judikatura. Zároveň jsem představila určité rozdíly mezi předchozí a nynější právní úpravou.

Závěrem je třeba říct, že téma přestupků a zániku trestnosti přestupku je téma široce obsáhlé a jakákoliv snaha jej plně a detailně obsáhnout v jedné práci by nenaplnila adekvátně její záměr. Moje práce na toto téma tedy nahlíží z perspektivy zákonu a judikatury; tento pohled dává možnost téma prezentovat a diskutovat adekvátně a v souladu s rozsahem a podmínkami práce, umožňuje diachronický a komparační náhled na téma a usnadňuje tak jeho porozumění.

Seznam použitých zdrojů

Knížní zdroje

BOGUSZAK, Jiří, Jiří ČAPEK a Aleš GERLOCH. *Teorie práva*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-030-0.

CEPEK, B. In CEPEK, B. a kol. *Správné právo hmotné. Všeobecná část*. Wolters Kluwer: Bratislava. 2018. ISBN 978-80-8168-784-6.

FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMAROVÁ, Eva HORZINKOVÁ a Martin ŠKUREK. *Správní právo trestní*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2021. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-531-9.

FRUMAROVÁ, Kateřina. *Správní trestání*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-250-9.

GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 7., upravené vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-652-1.

GRYGAR, Tomáš. *Přestupková amnestie v novém zákoně o odpovědnosti za přestupky*. Správní právo, 2017, č. 2, ISSN 0139-6005.

HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1.

HORZINKOVÁ, Eva a Zdeněk FIALA. *Správní právo hmotné: obecná část*. 3. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-353-7.

JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-380-3.

JEMELKA, Luboš. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení: komentář*. Vyd. 2. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-501-5.

KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7.

KUČEROVÁ, H., HORZINKOVÁ, E. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. Praha: Leges, 2017, ISBN 978-80-7502-211-0.

KUČEROVÁ, Helena. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích: s komentářem a judikaturou*. Praha: Leges, 2017. Komentátor. ISBN 978-80-7502-211-0.

Lata, Jan. *Účel a smysl trestu*. LexisNexis CZ s.r.o. Praha. 2007. ISBN 978-80-86920-24-5.

LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, ISBN 978-80-7400-852-8.

PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9.

PRÁŠKOVÁ, Helena. *Základy odpovědnosti za správní delikty*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-456-8.

PÚRY, František. § 27 [Fikce neodsouzení]. In: ŠÁMAL, Pavel, DĚDIČ, Jan, GŘIVNA, Tomáš, PÚRY, František, ŘÍHA, Jiří. *Trestní odpovědnost právnických osob*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, ISBN 978-80-7400-592-3.

SLABÝ, Antonín, VAVERA, František. *Zákon o odpovědnosti za přestupky: praktický průvodce*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-683-5.

SLÁDEČEK, Vladimír, Vladimír Mikule a Jindřiška SYLLOVÁ. *Ústava České republiky: Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-869-9.

SLÁDEČEK, Vladimír. *Ústava České republiky: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-590-9.

SOLNAŘ, Vladimír, Jaroslav FENYK a Dagmar CÍSAŘOVÁ. *Základy trestní odpovědnosti: systém českého trestního práva*. Vyd. 1., (Jako Základy trestní odpovědnosti vyd. 2.). Praha: Orac, 2003. ISBN 80-86199-74-6.

ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GŘIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ, Lukáš BOHUSLAV a kolektiv. *Trestní právo hmotné*. 9., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7598-764-8.

ŠKODA, J., VAVERA, F. ŠMERDA, R. *Zákon o policii s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-160-1.

ŠKVAJN, Petr. *Komentář k § 366 - 370a Trestního řádu*. ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. *Trestní řád: Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN: 978-80-7400-465-0.

Judikatura

Nález Ústavního soudu ze dne 17. 12. 1997, sp. sz. Pl ÚS 33/97.

Nález Ústavního soudu ze dne 23. 11. 1999, sp. zn. Pl. ÚS 28/98.

Nález Ústavního soudu ze dne 4.2.2020, sp. zn. PL. ÚS 15/19.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu české socialistické republiky ze dne 5. 11. 1986, sp. zn. 5 Tz 33/86.

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 8. 2015, sp. zn. 3 Tdo 897/2015.

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 15. 1. 2021, sp. zn. 31 A 1/2020.

Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka Liberec ze dne 3. 5. 2013, č. j. 60 A 1/2013-49.

Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 28.12. 2015, č.j. 10A 208/2015 -21.

Rozsudek Krajského soudu ze dne 26. 6. 2015, sp. zn. 10 A 53/2015 – 23.

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 13. 3. 2013, č. j. 5 A 8/2010.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 12. 2005, čj. 3 AS 57/2004-39.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu čj. 7 As 95/2011-108 ze dne 19. 9. 2019.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14.12.2009, sp. zn. 5 As 104/2008-45.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14.9. 2016, čj. 10 As 61/2015-69.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 3. 2011, č. j. 4 Ads 67/2010-111.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 11. 2009 sp. zn. 5 As 97/2008-73.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 2. 2011, č. j. 8 As 82/2010-55.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2010, č.j. 7 As 61/2010-89.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30.7.2014, č.j. 8 As 33/2014-39.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2012, č.j, 9 Afs 72/2011-218.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 2. 2008, sp. zn. 1 As 1/2008.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 5. 2008, sp. zn. 1 As 35/2008 – 51.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 12. 2020, č.j. 2 As 385/2019-30.

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 10. února 1995. sp. zn. 7 S 147/94.

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 4. 1996, sp. zn. 6A 103/94-26.

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 8. 1998, sp. zn. 6 A 69/96-34.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 04. 2011, sp. zn. 7 Tdo 88/2011.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 8. 2007 sp. zn. 5 Tdo 874/2007.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 1. 2006, sp. zn. 8 Tdo 1607/2005.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 6. 2003, sp. zn. 4 Tz 79/2003.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2015, sp. zn. 8 Tdo 575/2015-28.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 5. 4. 2011, sp. zn. ÚS 2632/10.

ZÁKONY

Listina základních práv a svobod, vyhlášená předsednictvem České národní rady dne 16. prosince 1992 jako součást ústavního pořádku České republiky (č. 2/1993 Sb.).

Ústavní zákon č. 460/1992 Sb., *Ústava Slovenskej republiky*.

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky*.

Vláda *Důvodová zpráva k zákonu č. 40/2009 Sb., trestní zákoník*, č. 40/2009 Dz.

Vláda: *Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*, ve znění pozdějších předpisů, č. 250/2016 Dz.

Vláda: *Důvodová zpráva k zákonu č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů*, č. 37/2021 Dz.

Zákon č. 111/1994 Sb., *o silniční dopravě*.

Zákon č. 125/2008 Sb., *o přeměnách obchodních společností a družstev*.

Zákon č. 133/2000 Sb., *o evidenci obyvatel*.

Zákon č. 134/2016 Sb., *o zadávání veřejných zakázek*.

Zákon č. 141/1961 Sb., *o trestním řízení soudním*.

Zákon č. 141/1961 Sb., *trestní řád*.

Zákon č. 143/2001 Sb., *o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže)*.

Zákon č. 150/2002 Sb., *soudní řád správní*.

Zákon č. 19/1997 Sb., *o některých opatřeních souvisejících se zákazem chemických zbraní*.

Zákon č. 198/1993 Sb., *o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu*.

Zákon č. 198/2009 Sb., *antidiskriminační zákon*.

Zákon č. 200/1994 Sb., o zeměměřičství a o změně a doplnění některých zákonů souvisejících s jeho zavedením.

Zákon č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách.

Zákon č. 242/2016 Sb., celní zákon.

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

Zákon č. 263/2016 Sb., atomový zákon.

Zákon č. 307/2013 Sb., o povinném značení lihu.

Zákon č. 361/2000 Sb., o silničním provozu.

Zákon č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů.

Zákon č. 372/1990 Zb., o priestupkoch.

Zákon č. 372/2011, o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování.

Zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle a nekalých obchodních praktikách při prodeji zemědělských a potravinářských produktů.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob.

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon).

Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon).

Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.

Zákon č. 6/1993 Sb., o české národní bance.

Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

ČLÁNKY

HORVAT, Matej. *Prechod administratívnoprávnej zodpovednosti na právneho nástupcu právnickej osoby*. Časopis pro právní vědu a praxi, 2020, č. 1.

KOLMAN, Petr: *Správní právo trestní – stručně ke změnám v přestupkovém právu*. In *Trestní právo*. 2016, roč. XX, č. 1/2016. s. 15.

Stanovisko odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra k problematice lékařského vyšetření ke zjištění ovlivnění alkoholem nebo jinou návykovou látkou u řidiče v bezvědomí [online]. MVČR: ©2013 [cit. 28.3.2023]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/>

Metodická pomůcka MV ČR – Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. [online]. MVČR, [cit. 28.3.2023]. Dostupné na <http://www.mvcr.cz/soubor/pruvodce-novou-upravou-prestupkoveho-prava.aspx> >.

PRACOVNÍ POSTUP Č. 114-MP-C008-08 METODIKA MĚŘENÍ ALKOHOLU V DECHU pro analyzátoři alkoholu v dechu. [online]. ČESKÝ METROLOGICKÝ INSTITUT OBLASTNÍ INSPEKTORÁT PRAHA: ©2015 [cit.28-03-2023]. Dostupné z: <http://www.lindgrove.com/files/ke_stazeni/cmi-metodika-mereni-alkoholu-v-dechu.pdf>

Resumé

In my thesis I shed light on the “extinction of punishibility of administrative delict.” I examined the topic of the extinction of punishibility of administrative delict under the new administrative law as it is applied in case law. I evaluated selected issues of liability for administrative delict and explored the relationship between administrative delict and felony.

In the first chapter, I defined the basic concepts for understanding the administrative delict as such. That is, the concept of an administrative delict as regulated by the Act on liability for offences but also, for example, the formal and material features of administrative delict.

In the second and third chapters, I discussed the basics of liability for administrative delict and administrative offenses, whose knowledge is essential to understand the overall problem of the extinction of punishibility of administrative delict.

In Chapter Four, I discussed the circumstances precluding illegality, which have a firm position in the field of administrative law and are highly relevant to administrative liability, yet often remain neglected. Circumstances precluding illegality are crucial for every person who acts legally and factually in situations where they are required to deal with difficult and stressful to navigate situations.

In Chapter Five, I reached the main topic of my thesis, “extinction of punishibility of administrative delict.” I first mentioned general information about the extinction of punishibility of administrative delict and presented basic terminology with the aim to establish a solid background for the topic at hand. Then I proceeded to the actual institutes of the extinction of punishibility of administrative delict, those I introduced individually.

In Chapter Six, I attempted to define, at least in part, the concepts of misdemeanour and felony and to highlight their boundary. I further analysed the relationship between administrative delict and criminal offence.

In the final chapter, I compared the Czech and Slovak legislations on administrative delict.